

VODIČ KROZ FILM, TV I MUZIKU

OBLAK

ČETVRTAK, 12. FEBRUAR 2026. | BR. 508.

TRIPTIH KOJI JE
PAO NA ZEMLJU

Venecijanski pobjednik „Father Mother Sister Brother“ ultimativni je dokaz da se Džim Džarmuš oduvijek osjećao kao stranac među ljudima

STR. 4, 5, 6. i 7.

m:tel

MOVE FAMILY | m:Box

SKENIRAJ I PRIJAVI SE
ZA BRZU INSTALACIJU!

SVE ZA PORODICU

2 LOKACIJE - 1 PRETPLATA!

2x

4x

2x

Detalje ponude možete pogledati na: www.mtel.me.

Imate prijatelja?

www.mtel.me info line: 1600

Nit hrvati, nit srbiše

Da li važno samo da gledamo filmove – ili kakve filmove gledamo? Nije li bolje gledati loše filmove – nego ne gledati ih uopšte? Može li se i iz najgorih filmova nešto naučiti – ili ih valja zaobilaziti u širokom luku? Valjda nije dovoljno samo gledati – filmovi koje biramo prave razliku između gledaoca i konzumenta sadržaja. Da, vjerovatno je bolje gledati (i) loše filmove nego ne pratiti ih uopšte – jer tu i tamo mora nam se „omaći“ i neki baš dobar, onaj koji pravi razliku, preoblikuje ukus i utiče na preference. I da – naravno da se i iz najgorih filmova nešto može naučiti – makar to kako ne bi trebalo raditi. Od njih su ipak mnogo crnji šablonski filmovi, oni što nit smrdi nit miriše, te u kojima nema nikakvog pokušaja originalnosti ili rizika – posebno kada tema može da bude fora. E, u tom slučaju možda je bolje ništa ne gledati nego ići na filmove poput „Svadbe“ hrvatskog režisera Igora Šeregija.

Za mene lošoćica, na boks ofisu masnoćica – „Svadbu“ još nijeste gledali ili za nju čuli jedino ako živite pod kamenom. Redovi ispred Sinepleksa sežu skoro do pokretnih stepenica; radnim danima film se daje u osam-devet, vikendom i u 14 termina. I to opet nije dovoljno, pa su prošlog četvrtka (poslije sedam dana prikazivanja) odložili jedan-jedini noćni termin za crnogorsku premijeru Džarmušovog venecijanskog pobjednika „Father Mother Sister Brother“ – da dodaju još jednu projekciju za „Svadbu“. Za 20 dana „Svadbu“ je u hrvatskim bioskopima pogledalo 522.106 gledalaca; Šeregijeva komedija potopila je i Kameronov „Titanik“ (1997) koji je držao rekord (495.345) kao najgledaniji kino-film u Hrvatskoj. U Crnoj Gori i Srbiji prodato je 329.346 karata; u Bosni i Hercegovini – 202.063 za manje od dvije sedmice prikazivanja. Brojke iz Slovenije i Makedonije još se čekaju, ali odveć je jasno – „Svadba“ je već ubrala pažnju više od milion gledalaca, te zaradila 3.71 milion eura u regionu.

Film koji je uspio da ujedini Srbe i Hrvate, pa i cijeli region? Pa, nije to film, moliću lijepo, to je *popkulturološki fenomen*. Tako bi „Svadbu“ valjalo i tretirati; mnogo je Šeregijev megahit zanimljiviji za priču o filmskom biznisu nego za filmofilska naglaivanja. Pa ipak, kolege iz regiona pišu klasične recenzije, bez neke pretjerane nervozice i grubljih ocjena, dobro vodeći računa da ne uvrijede publiku o čijem ukusu ne misle ništa dobro, napominjući, čisto eto, da se od

Piše:
Marija
IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

Film koji nit smrdi,
nit miriše – a uspio
je da ujedini Srbe
i Hrvate, pa i cijeli
region? Pa, nije to
film, moliću lijepo.
„Svadba“ je više
popkulturološki
fenomen

„populističke komedije“ i nije moglo očekivati više. I naravno, potencirajući da je najvažnije od svega da su kina puna. Kao da Skorseze, Bejker, Tarantino i Nolan misle na „ustaše i četnici, zajedno ste svadbarili“ dok romantizuju filmsku magiju u mraku kino-sale...

Ne bi se ta priča pričala da je regionalni megahit postao film koji slavi, da idemo prvoloptaški, četništvo ili ustaštvo. Tada bi i oni pod kamenom počeli da podižu megafone i proriču da će nas sve pojesti mrak. „Svadba“, pak, *nit hrvati nit srbiše*. Toliko je benigna, prvoloptaška, dosadna i stereotipna – da nikoga ne može da uvrijedi. I zato na projekcije i dolaze cijele porodice, po dvije-tri generacije radozna-

le da vide to čudo što je uparilo najpopularnije srpske i hrvatske glumce i još ujedinilo region.

Tresla se gora, rodio se film – tipična stereotipna američka komedija u kojoj su Džon i Keren zamijenjeni sa Miljenkom i Marijom, Vukom i Jelisavetom. Humor u „Svadbi“ nije ni za jednokratnu upotrebu; glumci mjesečare, priča vozi na ler. Trika nema da biste je trpjeli skoro dva sata da glavni likovi ipak nijesu „naše“ i „lijepe njihove“ gore listovi, da se ne prezivaju Lončarić i Dimitrijević, da u priči o vjenčanju srpskog zeta i hrvatske nevjeste nijeste - vidjeli sve nas. I barem malo izdušili od ovog bjesomučnog hrvatisanja i srbisanja kojim nas potrovaše političari... Isti ti što tobož javno ratuju, a kumuju jedni drugima iza zatvorenih vrata.

„Svadba“ u tom smislu ništa nije slagala; svi valjda znamo da stereotipi u sebi nose makar djelić istine. No, kliše nije problem ako vodi ka nečem većem od sebe, ako otključa katarzu, ako te navede ne da se *smiješ likovima*, nego *sa likovima*... I da ih kroz sav taj smijeh i katarzu – zavoliš.

U ovom slučaju, ipak, sve je jedva gledljivo, vrlo predvidljivo i do daske poprostačeno. Pa opet, ako je „Svadba“ mjera ukusa regionalne publike - sve okej. Cajke moraju da postoje i u svijetu filma. No, u cijeloj priči o ovom megauspjehu možda nije toliko bitno što regionalna publika želi, nego što *neće* da gleda.

Nema toga ko bi mogao da kaže da dramedija „Živi i zdravi“ Ivana Marinovića, čija se priča takođe vrti oko kritične svadbe, nije imala mejnstrim potencijal. No, to je film koji kroz smijeh provlači i zahtjeva pitanja, za razliku od „Svadbe“. I zato je ona – u svijetu nezapitanih – ipak ta koja je oborila rekorde. I nastaviće da ih obara; već je najavljeno snimanje, pa i dio radnje drugog dijela... Šeregiju i ekipi svako dobro, svaka čast i mirno kino – ali ovakvi presedani obično ne utiču dobro na kvalitet ponude na tržištu. U budućnosti nas sigurno čeka gomila „populističkih komedija“ koje će ciljati da se približe uspjehu „Svadbe“, dovlačeći publiku u kina – i debelo snižavajući kriterijume za mejnstrim filmove. Samo nemojmo poslije da kukamo kako više nema normalnih filmova... Sami smo krivi ako konstantno biramo (samo) četnike, ustaše i superheroje.

FATHER MOTHER SISTER BROTHER TIHA DRAMA O POKIDANIM PORODIČNIM OD
DOKAZ DA SE DŽIM DŽARMUŠ ODUVIJEK OSJEĆAO KAO STRANAC MEĐU

TRIPTIH KOJI JE PAO NA ZEMLJU

Neočekivani venecijanski pobjednik dijeli DNK materijal sa režiserovim ranim radovima, ali za razliku od njih ne djeluje kao eksperiment. Baš suprotno: ovo je film filmskog autora koji apsolutno zna što hoće i kako to da ostvari. Džim Džarmuš, mlad i star istovremeno

Piše:
Marija IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

Tri slike za portret **Džima Džarmuša** i (skoro) sve što treba da znate o njemu i njegovom opusu: prva je možda urbana legenda, ali lako je prihvatiti kao istinitu priču da je osijedio već sa 15 godina, te da se jedan srebrnokosi tinejdžer, koji će odrasti u princa kontrakulture, već tada u svom rodnom Ohaju osjećao kao stranac među vršnjacima.

Druga se, pak, tiče prvog scenarija koji je sad već njujorški student Džarmuš predao mentoru **Nikolasu Reju**. Čuveni režiser vratio mu je papire uz napomenu da na tekstu još valja poraditi, da je priča „nedogađajna“, da joj fali dešavanja, da bi joj trebalo dodati barem malo akcije. Džarmuš je uzeo skript i stvarno ga prepravio – ali tako da i to malo događajnosti iz priče nestane. Udario je kontru, vjerovatno mislio da će probuditi bijes, ali Rej je bio oduševljen. Džarmušov inat nazvao je integritetom.

TRŠAVA GLAVA

Da bismo došli do treće slike, kliknućemo *fast-forward* u 2025. godinu. Džarmuša, koji je ovog 22. januara napunio 73 godine, pronaći ćemo na bini Venecijanskog filmskog festivala, gdje mu je uručen Zlatni lav za „Father Mother Sister Brother“. Najveće

priznanje od Italijana (za film koji je, inače, odbijen u Kanu) preuzeo je uz komentar da uvijek kada provali da se neki njegov film svidio prevelikom broju ljudi – dobije osjećaj da je kik-sao. Da film ipak nije dobar, da je nešto uradio pogrešno.

Sada kada je „Father Mother Sister Brother“ stigao i u naš Sinepleks, možemo da posvjedočimo – ništa tu nije Džarmuš uradio pogrešno, tj. van okvira svog prepoznatljivog autorskog potpisa. Pa ipak, njegove riječi iz Venecije konačno su potpuno jasne, a činjenica da mu je žiri uručio glavnu nagradu – još šokantnija. Jer „Father Mother Sister Brother“ zaista jeste film koji kao da je ciljano pravljen za uži krug filmofila, da ne idemo toliko daleko da kažemo – da se dopadne samo rijetkima. I to čak i među Džarmušovim hardkor fanovima...

„Father Mother Sister Brother“ je triptih; čine ga tri priče o pokidanim porodičnim odnosima u različitim gradovima. Radnja prve odvija se negdje u Sjedinjenim Državama, a u fokusu su brat i sestra koji putuju negdje bogu iza nogu, u posjetu otuđenom ocu kojeg igra Džarmušov kućni glumac i prijatelj, njegovo burbonsko veličanstvo **Tom Vejts**.

Otac nema ime, sin se zove Džef (**Adam Drajver**) i vidno mu je neprijatno nakon što sestra

Emili (**Majim Bajalik**, obožavali smo je kao Ejmi u „The Big Bang Theory“) provali da potajno šalje novac „nesnađenom“ tati i vrlo je u toku sa „nepredviđenim“ popravkama na njegovoj kući. Brzo postaje jasno da ni jedno ni drugo nijesu ovce, te da vrlo dobro znaju da im otac ciljano predstavlja svoj život mnogo lošijim nego što jeste. Pa ipak, idu mu niz dlaku, svjesno zatvaraju oči i uši pred crvenim alarmima, znaju da nema vajde čačkati istinu kada će se već sa pola sata ili sat vratiti svojim životima. No, Džef i Emili ipak ne mogu ni da naslute što se zapravo događa u očevoj tršavoj glavi – i do koje mjere ih ne vara osjećaj da nešto muti.

ŠOLJICE I BLIZANCI

Radnja druge priče odvija se u Dublinu, gdje u savršenom viktorijanskom domu ostvarena književnica (legendarna **Šarlot Rempling**) priprema čajanku za dvije kćerke. Iz njenog telefonskog razgovora sa terapeutkinjom saznajemo da je riječ o godišnjim sastancima, da se inače čuju samo telefonom, te da je starija Timotea (**Kejt Blančtet**) zove mnogo više i zvuči znatno krhkije nego Lilit (**Viki Krips**, genijalna kod **Andersona** u „Phantom Thread“ [2017], ali i u drami „Corsage“ [2022] **Mari Krojcer**).

Blizanci tuguju u Parizu

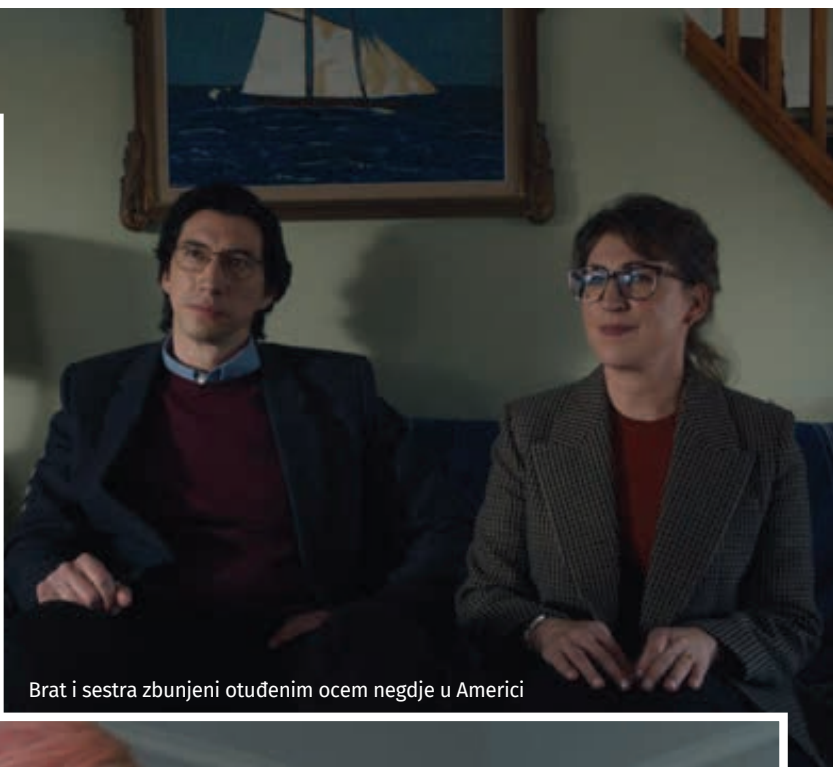
Da sestre zaista drugačije kanališu emocije povezane s odsutnom, distanciranom majkom postaje jasno već tokom njihovog putovanja do mjesta sastanka. Lilit je prelagana, s onom rozom kosom i „zero fucks given“ stavom izgleda nedodirljivo, ali ipak kaže svojoj djevojci (**Sara Grin**, divna u mini-seriji „The Death of Bunny Munro“) koja je vozi do majke da će se pretvarati da je došla „Uberom“. Timotea sa druge strane izgleda kao da će doživjeti nervni slom i na samu pomisao da bi mogla da zakasni zbog kvara na automobilu... Sve se može i sve je prihvatljivo, samo ne – razočarati mamicu.

Odnos majke i kćerki fragilniji je i od porculanskog seta na savršeno postavljenom stolu za kojim se razgovor vodi. Razgovor ili nešto nalik njemu – jer niko tu ne govori ni o čemu iole bitnom, a neprijatnih pauza mnogo je više i od small talk čavrljanja o kvalitetu vode, vremenskoj prognozi, horoskopu... Tek su stigle, ali i kćerke i majka misle samo o tome kada će da odu.

Treća priča vodi nas u pariski kafe, gdje sestra i brat blizanci Skaj (**Indija Mor**, instant zvijezda nakon Marfijeve ekstrasvagan-

NOSIMA – JOŠ JEDAN U LJUDIMA

imdb.com

Brat i sestra zbunjeni otuđenim ocem negdje u Americi

Majka i dvije kćerke na čajanci u Dublinu

ce „Pose“) i Bili (**Luka Sabat**, najpoznatiji po „Black-ish“ spin-ofu „Grown-ish“) razgovaraju o smrti roditelja u tragičnoj avionskoj nesreći. Nijesu se dugo vidjeli, ali odlično se poznaju, pa ona već poslije sekundu-dvije može da provali koju je mikrodozu pečurki uzeo nakon što se probudio.

Nažalost, ne mogu ništa ni iole slično reći za oca i majku. Koliko ih sin i kćerka zapravo nijesu poznavali postaje očigledno nakon što posjete njihov stan da bi odatle pokupili preostale stvari koje su... Šta? Pa, samo fizički dokazi da su im roditelji stvarno postojali, da ih nijesu umislili. A da ni mama i tata nijesu znali mnogo o svojim očevima i majkama vide i po paketima koji su ostali neotpakovani nakon smrti njihovih roditelja... Kao što će vjerovatno biti slučaj i s ovim novim paketima, koje su upravo sklonili Skaj i Bili.

MLADOST I ZRELOST

Džarmuš režira više od 45 godina; za to vrijeme snimio je 14 dugometražnih igranih filmova i svaki je, bez izuzetka, bio priča o usamljenosti, nepripadanju, otuđenju, ljudima koji se osjećaju kao vanzemaljci među ljudi-

ma, pa čak i kao stranci u vlastitoj koži.

Ni „Father Mother Sister Brother“ nije izuzetak; i u njemu je lako prepoznati odjeke filmova zbog kojih smo i zavoljeli njegov potpis, ali opet je neobično iznenađujući. Jer Džarmuš kao da je odlučio da svrati na početak karijere, sve do filmova „Stranger Than Paradise“ (1980), „Down by Law“ (1986) i „Mystery Train“ (1989) – i ponovi stare, mladalačke finte

(antologijski format, globtroterski trip, suvi humor), ali ovog puta zreliji i mnogo sigurniji u sebe.

Odatle i utisak da „Father Mother Sister Brother“ i te kako dijeli DNK materijal sa njima, ali da razliku od ovih naslova ne djeluje kao kocka, pokus, eksperiment, dojmjljiva iako nesavršena potraga za vlastitim autorskim glasom... Baš suprotno: ovo je film režisera koji apsolutno zna što hoće i kako da dođe

do toga što želi. Džim Džarmuš, mlad i star istovremeno.

Da štrakate TV kanale i naidete na „Father Mother Sister Brother“, bilo bi vam potrebno manje od minut da ukapirate da ga je radio Džarmuš. Cijeli film satkan je od razgovora i scena koje bi većina režisera momentalno škartirala u montaži ili ih uopšte ne bi snimila.

Ta želja da gledaoci osjete sva ku neprijatnu pauzu i sekundu proticanja vremena – oduvijek

imdb.com

Viki Krips kao „roza ovca“ u fragilnoj porodici

imdb.com

Kejt Blančēt zadužena za ženu žednu mamine ljubavi

imdb.com

Adam Drajver odlično iznosi sina koji želi da bude „tatin sin“

je izbijala iz njegovih filmova. Dok drugi režiseri pokušavaju da nas zabave, da ubrzaju vrijeme, da učine da nam minuti prole- te, Džarmuš čini pet puta dužom svaku milisekundu. „Father Mother Sister Bother“ ekstreman je primjer takvog pristupa.

ŠTETNA ZDRAVICA

Tri nepovezane priče, pak, povezuju neobični detalji i motivi zajedno gradeći skladnu cjelinu i melanholični zaključak o otuđenom odnosu roditelja i djece. Likovi žive u različitim krajevima svijeta i imaju drugačije bekgra- unde, ali suština im je ista – ne poznaju se. I, dok djeca žude za pažnjom, ljubavlju, bilo čime realnim i opipljivim u odnosu sa roditeljima, njihovi očevi i majke djeluju neuhvatljivo poput morske pjene. Ili bogova, ravnoduš- nih na vapaje običnih smrtnika da jednom, barem na sekund, prekinu svoju čutnju.

Džarmuš, pak, ne bi bio Džarmuš kada kroz tako kompleksnu i melanholičnu temu ne bi provukao *deadpan* humor. Ko zna koliko ćete se puta zakikotati tim isto- vremenom smiješnim i tužnim pitanjima, konstatacijama, ču- tanjima i trudnim izrazima li- ca likova. A oni kojima miljenje sekundi nije problem žestoko će uživati u sitnim, ali dragocjeno neobičnim darovima pokraj puta koje ostavlja Džarmuš... Recimo, stvarima koje se pominju u raz- govorima u sve tri priče, te koje režiser i scenarista koristi da oja- ča vezivno tkivo i suštinsku po- entu filma.

Bio to (lažni) „roleks“, (ne)filtri- rana voda, horoskop i skejteri koji jeze ulicama kao da nemaju niti jedne brige na ovom svijetu, ili izraz „Bob's your uncle“, pjesma „Spooky Spooky“ (klasik **Dasti Springfield** izvodi **Anika Hen- derson**) i iste boje na kostimi- ma protagonista u svim pričama (kao da su, je li, prava familija), svi ti detalji djelovaće vam kao da ih je tu postavio kompletni ludak. I da je samo njemu jasno što sve to tačno znači, pa vam se samo štetno smije i nazdravlja vam ča- šom vode, čaja, kafe ili još nekog za zdravice „neprimjernog“ pića. Zbog svega toga i te nevjerovat- ne nonšalantnosti uz koju Džar- muš servira još jedan ekstremno „nedogađajan“ film u eri hiper- brzih filmskih priča – i jeste

Tom Vejts savršen izbor za sitnog foliranta i zgubidana

pitanje hoće li vam se dopasti „Father Mother Sister Brother“. Gotovo je izvjesno da bi ovakav autorski pristup mogao da ostavi hladnim i mnoge megafanove i poštovaoce njegovog lika i djela. Ako se na bilo koji način bavite stvaranjem ili pisanjem o filmovima – čak iako vam se film ne dopadne – budite sigurni da će vam gledanje biti interesantno zbog Džarmušovih odluka. Čak ćete možda i poželjeti da mu otvorite glavu, pomilujete mozak i dobro ga protresete u želji da ukapirate kako radi. I da li je uopšte ljudski. Ne samo zbog odluka koje je donio u osmoj deceniji života i petoj karijere, nego i zato što i dalje izgleda mladoliki... Taman kao da je pao na Zemlju sa druge planete ili doživio da **Tilda Swinton**, **Tom Hiddleston** ili **Džon Hert** iz remek-djela „Only Lovers Left Alive“ (2013) – pretvore u vampira.

ROB SLOBODE

Teško da ima većeg roba filmske slobode od Džarmuša; malo je režisera koji stvaraju tako dugo, a da su u stanju da vas ipak iznenade, te da vam do te mjere pročiste nepce da dobijete utisak

da kušate film – prvi put. „Father Mother Sister Brother“ jeste priča o običnim ljudima i vezama koje su nam svima poznate, ali njegova običnost toliko je neobična da postaje ravan čudu. Možda ćete se čak i iznenaditi koliko će vas dotaći kada se završi i sve kockice Džarmušovog mozaika legnu na svoje mjesto... Mnogo je cinizma i gubitništva, ali i melanholije i neke skrivene tuge prisutno u ovoj neočekivano jednostavnoj priči. No, baš zbog toga što je naizgled takva, morala je biti povjerena izuzetnim glumcima. I Drajver, Blančet, Rempling, Vejts i ekipa ne da nijesu iznevjerili, nego su iznijeli

Džarmušovu viziju sa lakoćom koju mogu da imaju samo glumci što režiseru vjeruju 100 odsto.

BEZ ERUPCIJE

Gledajući Krips kao „rozu ovcu“ u porodici, Drajvera koji igra sina što pati jer nije „tatin sin“, Blančet dok porculanskim osmijehom krije žeđ za maminom ljubavlju i pažnjom, Vejtsa kako upisuje još jednu savršeno neodoljivu protuvu u svoju i Džarmušovu filmografiju – svezvrijeme čekate konfrontaciju ili bilo kakav izliv velikih emocija. Nikakvo otkrovenje, pak, ne dolazi; ništa tu ni sada ni uskoro neće eksplodirati; nijedna iskrena riječ neće se omaći protagonistima. I

to je život, i to je otuđenje – i to su odnosi koje danas živimo, ako pitate Džarmuša.

Fakat je da „Father Mother Sister Brother“ ne pripada vrhu Džarmušovog opusa; da je u kasnijim fazama karijere radio mnogo dojmljivije filmove, te da se ovoj (pre) tihoj drami možda nikad više nećete vratiti za razliku od milion puta „obnavljanih“ klasika kontrakulture poput „Night on Earth“ (1991), „Dead Man“ (1995) i „Ghost Dog“ (1999) ili dokaza da je Džim prije svega pjesnik pa sve ostalo – „Paterson“ (2016). Ipak, dopao vam se prošlogodišnji venecijanski pobjednik ili ne, male su šanse da ga nećete poštovati, makar ako se na bilo koji način bavite filmom. U tom slučaju, cijenićete tu otuđenost koja i dalje nije napustila onog srebrnokosog dječaka, tu bandoglavost njujorškog studenta filma koja još tinja u njemu – i tu potrebu da se ni nakon 73 godine života i skoro pola vijeka stvaranja dopadnete samo malom krugu ljudi. I Džima Džarmuša, tuđina i vanzemaljca koji je očigledno pao na Zemlju da bi nam rekao nešto važno o stvarima koje uzimamo zdravo za gotovo.

Džim Džarmuš sa najvećim filmskim priznanjem Venecije

NIKOLA VUKČEVIĆ, REŽISER

ABECEDA JEDNOG OBI

Razgovarala:
Marija IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

Čekate ga još od novembra 2024. i svjetske premijere u Kotbusu; srećni među nama uspjeli su da ga ulove prošle godine na Hercegovskom filmskom festivalu ili na specijalnoj projekciji u Baru... No, čekanju je konačno došao kraj – jer „Obraz“ **Nikole Vukčevića** sinoć je zvanično otpočeo turneju po crnogorskim gradovima. Nacionalni kandidat za Oskara podgoričkoj publici dostupan je od sinoć na repertoaru Sinepleksa, a specijalna projekcija, kojoj će prisustvovati i dio filmske ekipe, održaće se u petak, 13. februara u 20 sati u Velikoj sali KIC-a „Budo Tomović“.

Filmoфили iz drugih crnogorskih gradova, ali i iz Srbije (distribucija počinje 18. februara) sve informacije o projekcijama, koje će potrajati sve do sredine marta, mogu da pronađu na oficijelnim stranicama „Obraza“ na društvenim mrežama. I ohrabrujemo ih da to i urade – jer ovo je film koji zahtijeva da bude viđen na velikom platnu.

Zašto je tako, o kakvoj je priči riječ, kako je stvarana, koji bi stih **Džonija Štulića** mogao da je opiše, te zbog čega bi morala da nam bude izuzetno važna u doba „postistine“ – za Objektiv govori Nikola Vukčević. I to tako da se „obraz“ u naslovu ove abecede može odnositi ne samo na naziv filma, nego i na njegov režiserski kredito, pa čak i na dobar dio crnogorske kinematografije...

ANA I MELINA: Što smatrate najvećim kvalitetom scenarija koji su napisale Ana Vujadinović i Melina Pota Koljević?

VUKČEVIĆ: Mnogo smo vremena posvetili ovom filmu, a njih dvije su u taj rad unijele svoje najbolje osobine koje su se dragocjeno dopunjavale: Ana – talenat, mladost i istrajnost u istraživanju pasije prema matematičkoj strukturi priče, a Me-

„Obraz“ je antiratni, ali možda još više antiplemenski film: Nur Doka ne bira „svoje“, već bira Čovjeka. On je heroj odluke, a ne epopeje. Vidjećemo da li će publika prepoznati tu vrstu beskompromisnosti u etičkom kôdu filma

lina mudrost, sigurnost i veliko iskustvo.

Došli smo do dramaturške svedenosti i, što mi je posebno važno, do hrabrosti da se tišini i sumnji pruži prostor. Ništa u ovom filmu nije crno-bijelo; ogroman dio radnje odvija se u *sivoj* zoni preispitivanja i sumnje, gdje niko, osim negativaca, ne nudi odgovore sa potpunom sigurnošću. Vjerujem da su vješto izbjegle zamke patetike ili ideološkog pamfletizma, fokusirajući se na unutrašnji lom pojedinca. Nisu pisale „istorijsku čitanku“, već intimnu tragediju sa snagom antičke drame i vesterna, u kojoj je svaka izgovorena riječ teška i neophodna.

BESA: Što mislite da je danas u Crnoj Gori prva asocijacija na riječ „besa“? Čast i dostojanstvo – ili izgubljene, davno zaboravljene vrijednosti?

VUKČEVIĆ: To je jedna od onih snažnih riječi koje spajaju vjere i nacije, od svog izvora, do **Marke Miljanova** i nadalje. Danas je „besa“ pojam koji je prevazišao prostor u kojem je nikao; razumije je cijeli Balkan. Nažalost, često je svedena na arhaizam za prigodne govore, dok je u stvarnosti nerijetko zamijenjena goлим interesom. Ipak, vjerujem da ona u kolektivnom nesvjesnom i dalje predstavlja onaj „posljednji bedem“ čovjeka.

Besa je pristanak na zakletvu po svaku cijenu; kratka riječ od četiri slova koja je postojala prije pisanih zakona. Bez tog moralnog jemstva prestajemo biti zajednica i postajemo samo skup pojedinaca. Ona za mene ostaje putokaz – podsjetnik na to ko bismo mogli biti u vremenu gdje su moralne granice često u sjeni različitih pritisaka.

CIJENA: Koliko je ljudi danas – ne samo u Crnoj Gori – spre-

mno da plati cijenu za lična uvjerenja kao Nur Doka?

VUKČEVIĆ: Čini se da živimo u eri konformizma, gdje se težina uvjerenja često mjeri trenutnim benefitima ili „lajkovima“. Malo je onih koji bi, poput Nur Doka, stavili sve na kocku – porodicu i život – radi apstraktnog pojma časti. To nam sugerise da smo postali društvo koje vješto racionalizuje sopstveni strah.

Nur Doka je opomena da sloboda nije besplatna i da se obraz ne kupuje, već čuva po cijenu najtežeg gubitka. Ta vrsta hrabrosti je rijetka, ali osjećam da nije nemoguća – jer komunicira sa gledaocima širom svijeta. Film ne pokušava da idealizuje taj izbor, već ga smješta u stvarne psihološke okvire sumnje, pokazujući koliko je svaki takav korak težak i koliko zapravo košta. To nam govori i o tome da u čovjeku i dalje živi potencijal da, uprkos svemu, izabere dobro.

ČAŠA: „Obraz“ govori o univerzalnim vrijednostima i daleko nadilazi dnevno-političke teme. Da li se nadate da će ga baš zbog toga raspoloženo dočekati publika kojoj je odavno „puna čaša“ identitetskih podjela i istorijskog revizionizma?

VUKČEVIĆ: Odrastao sam uz osjećanje da kvantitet nije presudan, već vjernost malobrojnih koji razumiju to što radiš, pa i njima to postane važno. Volim onu staru misao: „Neometen bukom svijeta“. Kod nas su identitetske podjele postale industrija koja troši ljudske živote, dok se istovremeno oni koji te podjele kreiraju nerijetko srdačno osmjejuju jedni drugima van zvaničnih kamera; internet je pun fotografija balkanskih političara koji u pauzama *teških* sastanaka imaju *lake* trenutke.

„Obraz“ je film za one koji žele priču koja ih tretira kao bića sposobna za empatiju, bez obzira na to koje su vjere i nacije. Tiho sugerise da su nam bliži oni sa kojima dijelimo univerzalne ljudske vrijednosti, nego oni sa kojima nas veže samo ista nacija ili vjera. Nur Doka tu lekciju plaća najvišom cijenom.

ČUTANJE: Kao jedan od ključnih utisaka sa dosadašnjih projekcija odnijeli ste tišinu u publici nakon završetka filma – možete li da izdvojite ćutanje koje vas je, ipak, ostavilo pod posebnim dojmom?

VUKČEVIĆ: Nerado prejudiciram utiske, jer istinski želim da naša publika sama doživi ovaj film bez mojih sugestija. Ipak, ako moram izdvojiti, pamtiću projekciju u Americi gdje su, nakon filma, neki međusobno nepoznati ljudi iz Srbije, sa Kosova i iz Crne Gore ostali da sjede jedni pored drugih, u tišini, sa poštovanjem, bez isključivosti. U ovom našem isključivom vremenu, to smatram dragocjenim.

DJECA: Radno ime filma bilo je „Djeca“; i u filmu i u životu ona su ta koja plaćaju cijenu naših izbora – bili pogrešni ili ispravni. Imaju li današnje generacije uzore poput onih iz filma i bilo koga da ih nauči da je „obraz“ i dalje najskuplja crnogorska riječ?

VUKČEVIĆ: U ovoj priči djeca su centralni motiv, ona ispaštaju zbog odluka roditelja – odluka sa kojima nemaju nikakve veze. Dugo sam to doživljavao kao glavni motiv filma.

Naša djeca su, na mnogo načina, ogledalo naših nedosljednosti. Kao otac o tome govorim sa mnogo samokritike. Danas su im uzori često heroji instant-uspjeha, ali vjerujem da je uloga um-

RAZA

jetnosti upravo u tome da ponudi drugačiju vertikalu. Dužni smo da ih naučimo da „obraz“ nije teret prošlosti, već investicija u njihovo sopstveno dostojanstvo i budućnost.

DŽONI: Više puta pominjali ste da Vam je Štulić bio jedna od muzičkih i moralnih vertikala tokom odrastanja. Postoje li njegovi stihovi u koje bi mogla da stane suština „Obraza“?

VUKČEVIĆ: „Obrati pažnju na posljednju stvar...“ — jer naš film u finalu saopštava nešto ključno, u trenutku kada se čini da su sve opcije iscrpljene. Štulićeva muzika za mene simbolizuje moralni i umjetnički otpor protiv trivijalizacije vrijednosti. Volio bih da publika osjeti sličnu snagu kroz film — ne kao direktnu referencu, već kao moralni udar koji stvara prostor za introspekciju. „Obraz“ je antiratni, ali možda još više antiplemenski film: Nur ne bira „svoje“, već bira Čovjeka. On je heroj odluke, a ne epopeje. Kao i kod Štulića, njegova pobuna je lična. Džoni je pjevao o slobodi koja se plaća samooćom, što je sudbina i našeg junaka. Vidjećemo da li će publika prepoznati tu vrstu beskompromisnosti u etičkom kôdu filma.

ĐORĐE: „Obraz“ je bio prvi film Vašeg direktora fotografije. Što je Đorđa Stojilkovića, koji je zaista uradio impresivan posao, preporučilo za projekat?

VUKČEVIĆ: Sa Đorđem sam radio mnogo prije „Obraza“ na reklamama i namjenskim filmovima i prepoznali smo se, prije svega, na ljudskoj i estetskoj strani. Iako mu je ovo debitantski dugometražni film, već je za njega dobio pet međunarodnih nagrada. Preporučila ga je njegova vizuelna pismenost i sposobnost da kamerom ne bilježi samo kadrove, već unutrašnja stanja likova. Fotografija ovdje nije estetski ukras, već ravnopravan pripovjedač koji koristi svjetlo i sjenku da naglasi

Aleksandar Jaređić

Nikola Vukčević: Crna Gora više nije na margini filmske mape regiona

moralne dileme. U tom smislu, iako mlad, Đorđe je zreo i vrhunski čovjek, pred kojim je velika karijera.

EDON: Glavnog lika povjerili ste istinskoj glumačkoj gromadi. Da li ste razmišljali o tome da je Rizvanolijeva prezentnost na ekranu toliko jaka, da bi na momente čak i mogao da proguta i zasjeni ostatak filma?

VUKČEVIĆ: Edon posjeduje snagu, talenat i harizmu koja se ne uči (iako je glumu učio na jednoj od najznačajnijih svjetskih glumačkih škola), ali je istovremeno dovoljno mudar i precizan umjetnik da tu snagu koristi isključivo u službi tačnih punktova istine filma. On je si dro „Obraza“. U njemu smo pronašli čovjeka koji nosi sumnju, koji ne glumi lažnu hrabrost, već istinski strepi pred težinom svoje odluke.

Srećan sam zbog svake nagrade koju je dobio, jer kroz njega film progovara. Njegova moć je u onome što prečuti, u pogledu koji nosi težinu vjekova. Kada njegov lik sam stane ispred dva naoružana odreda vojske i kaže da se ne slaže sa njima — toj

vojsci nije svejedno. A kada ostane sam, on vodi najteži razgovor, onaj sa sobom. Edon nosi ogromnu emotivnu težinu i dozvoljava filmu da diše kroz njegova unutrašnja previranja i ova saradnja je bila izvanredna.

FESTIVALI: Film je prikazan na više od 25 smotri širom svijeta — kakav utisak nosite u vezi sa tretmanom autora sa balkanskog podneblja? Vide li nas (i dalje) kao neku vrstu „egzotike“?

VUKČEVIĆ: Taj „egzotični“ pogled i dalje postoji, ali nestane kada ponudite univerzalnu ljudsku temu. Projekcije u Palm Springsu bile su dirljive jer je publika iz cijelog svijeta prepoznala čistu emociju ne obraćajući pažnju na geografiju. Ti susreti nam potvrđuju da, iako dolazimo iz malih kinematografija, govorimo univerzalnim jezikom. Susreti sa filmskim velikanima poput Nastasje Kinski ili Tomasa Vinterberga na takvim mjestima jesu dragocjeni, ali je snaga filma kao medija ono što me svaki put iznova fascinira.

GALLILEO: Vaša, tj. producenta kuća „Obraza“ nosi ime po čuvenom Galileju —

zbog čega? Film se ipak (o) kreće?

VUKČEVIĆ: Ime je posveta istrajnosti. Baš kao što se Zemlja okreće uprkos volji autoriteta, tako se i film mora kretati ka svojoj istini. Povezuje nas i objektiv, durbin koji je Galileo Galilej usavršio, ali mi je još draži njegov pojam subjektivne istine — to je bio glavni motiv za naziv kuće.

HOBOTNICA: Ove godine slavimo 20 godina od sticanja nezavisnosti — koliko su se uslovi za stvaranje filmova u međuvremenu promijenili? Da li je situacija bolja ili se, da citiram Vašeg scenografa Stanislava Nikičevića, i dalje većina dobrim dijelom svodi na „zgolo dupe vađenje ekseri“?

VUKČEVIĆ: Situacija je sistemski bolja; Filmski centar, redovniji konkursi i procedure donijeli su napredak. Ipak, budžeti su regionalni a ne lokalni i moramo se, zasigurno, jednim dijelom osloniti i na ono što je moj dragi i neprežaljeni kolega Stanislav, velika duša našeg filma, zvao „vađenje eksera“. Produkcija u malim zemljama je uvijek neka vrsta gerile. Crna Gora više nije na margini filmske mape regiona, ali se i dalje borimo za svaki kadar puna srca.

Edom Rizvanoli izuzetan kao Nur Doka

ISTERN: „*Obraz*“ donosi atmosfersku mješavinu ratnog filma i vesterna s autentičnim balkanskim šmekom – koje bismo filmske reference i uzore mogli da prepoznamo?

VUKČEVIĆ: Postoji ta vestern-čistota usamljenog junaka u sukobu sa nadmoćnim neprijateljem, u ambijentu suše i kamena. Na određen način, ovaj film je posveta generaciji naših očeva koji su odrasli uz vesterne. To je i lični odnos prema mom ocu, kome su obraz i taj filmski žanr bili dio životnog obrazovanja. Kreirali smo taj „istern“ senzibilitet — gdje je priroda surovi sudija, a čovjek usamljeni jahač koji brani svoje moralno dvorište.

JUGOSLAVIJA: U svoj toj idealizaciji i nostalgiji za zajedničkom zemljom i suživotom bivših eks-JU republika – što je istina? I što Vama lično najviše nedostaje u vezi sa Jugoslavijom?

VUKČEVIĆ: Nedostaje mi široki kulturni prostor neopterećen „carinama duha“. Bili smo dio nečeg većeg i ozbiljnijeg. Nedostaje mi onaj osjećaj sigurnosti da je kvalitet dovoljan da uspijete. Iako je moje djetinjstvo bilo u oskudici, tu zemlju cijenim kao civilizacijski vrhunac naših naroda.

KNJIGA: Film je inspirisan motivima pripovijetke Zuvdije Hodžića koji je zapravo približio istiniti događaj. Koliko znate sličnih priča iz Crne Gore koje još niste dobile mjesto na velikom platnu?

VUKČEVIĆ: Crna Gora je rudnik neispričanih drama. Svaki kamen ovdje krije neku priču.

Zuvdija je majstor koji je prepoznao univerzalno u malom i lokalnom. Postoji još mnogo priča o ljudskosti u nevremenima koje čekaju svoje reditelje; vjerujem da će dolazeće generacije znati da ih ispričaju.

LAV: Bez koga ili čega bi Nikola Vukčević bio pola lava / režisera?

VUKČEVIĆ: Bez moje porodice koja je trpjela moju osmogodišnju borbu s ovim filmom i bez mojih saradnika koji su bili njegova najčvršća podrška. Izdvojiću one koji su bili posebni u svemu ovome: Milorada Radenovića, Đura Mihaljevića, Igora Vujovića, Đorđa Stojiljkovića, Melinu i Olgu Toni. Uz naše koproducente, oni su karika koja se ne prekida. Režiser je ništa bez onih koji mu čuvaju leđa dok gleda kroz objektiv.

LJUBAV: Nekoliko članova Vaše ekipe nije dočekalo premijeru filma. Hajde da im pošaljemo malo ljubavi: bez kakvih ljudi i kvaliteta ni „Obraz“ ne

bi postao to što jeste – pažljivo zaokružen film?

VUKČEVIĆ: Ovaj film je nato pljen sjećanjem na njih. Zef Bato Dedivanović, Stanislav Nikičević, Goran Živković, Mila Čelebić i Marko Kovačević — nisu dočekali da vide završeno djelo. Ipak, njihov duh, strast i profesionalizam žive u svakoj sceni i u svakoj odluci koju smo donosili na setu. Scenograf Stanislav je pritom, posthumno dobio nagradu za „Obraz“ u Portugalu; njegovo djelo i dalje živi.

MARKETING: Vaša marketinška kampanja daje rezultate – sale širom zemlje rasprodane su danima prije projekcija. Domaća publika, pak, većinom ne pokazuje veliko interesovanje za nacionalne filmove. Kakva je bila Vaša taktika?

VUKČEVIĆ: Teško mi je da o sebi razmišljam kao o taktičaru nakon svih ovih godina rada. Jednostavno, nismo se skrivali iza fraza, već smo film ponudili

kao našu sopstvenu priču. Možda marketing nije samo prodaja, već stvaranje povjerenja. Željeli smo da ljudi osjete da je ovo film o njima, o ovom prostoru bez obzira na to koje su vjere i nacije.

NAGRADE: „Obraz“ je pokupio niz priznanja od Hercega Novog do Saragose i Rabata. Što Vam te nagrade znače?

VUKČEVIĆ: Znače mi kao potvrda da je naša priča razumljiva na različitim krajevima svijeta. Nagrade su gorivo za potrošene godine rada i sanjanja, ali najveće priznanje je onaj osjećaj da je neko prepoznao vrijednost vaše priče. Tome se nadamo i u bioskopima širom regiona u narednim danima. Potreba da ispričamo priču važnija je od svega.

NJEGOŠ: Nur Doka je njegova ševski lik i zasigurno ne ljubi lance – a što je sa današnjom Crnom Gorom?

VUKČEVIĆ: Današnja Crna Gora nerijetko ljubi lance komforna i partijskih knjižica. Njogo-

Posveta generacijama što su odrastale uz vesterne

Djeca plaćaju cijenu naših izbora

ša svi prizivaju, ali rijetko ko suštinski razumije čovjeka koji je još 1845. razmišljao o svjetlosti mikrokosmosa; daleko je on od lakoće kojom ga citiraju danas. Nur Doka nas podsjeća da se sloboda ne ljubi riječima, već djelima koja su često teška i nepopularna. Nacionalni ponos je prazan ako iza njega ne stoji čista savjest. Naš ponos bi trebalo da bude bogatstvo naših različitosti, a ovaj film je mali dio tog tkanja.

OSKARI: Kakve utiske nosite iz Palm Springsa? Koliko je malim kinematografijama poput naše teško da postignu vidljivost tokom oskarovske sezone?

VUKČEVIĆ: To je borba Davida i Golijata, ali u tome ima i neke ljepote. Palm Springs, kao *Oscar-connected* festival, bio je festivalska kruna našeg filma sa čak četiri rasprodate projekcije i pokazao nam je da se kvalitet prepoznaje, a takva promocija donosi kontakte koji

su dragocjeni za budućnost cijele naše kinematografije, ne samo za ovaj film.

PUBLIKA: Vidjećemo kakva će biti gledanost „Obraza“, a bioskopima kod nas i u regionu trenutno hara hit-komedija „Svadba“. Što nam to govori o ukusu i navikama eks-Ju publike?

VUKČEVIĆ: Potpuno je legitimno da ljudi žele komediju; mene raduje uspjeh svakog regionalnog filma i povod da se publika makar nakratko vrati bioskopima. „Obraz“ nije protivteža komediji. Publika ima pravo na zabavu, ali znam da postoji i potreba za katarzom. Komercijalnost bioskopa će definisati trajanje filma na repertoaru, ali vjerujem i u odziv onih koji traže više.

RAT: Antiratna poruka Vašeg filma postaje posebno bitna dok dobar dio svijeta prećutkuje Palestinu, a pokazuje licemjerje i kada je riječ o Ukrajini, te Trampo-

voj imperijalnoj politici. Jesu li činjenice više iole bitne u doba „postistine“?

VUKČEVIĆ: Činjenice su, nažalost, postale žrtve narativa. U doba postistine, svako bira verziju pravde koja mu odgovara. Kada prećutkujemo tuđu patnju, gubimo sopstveni obraz. Žrtva je žrtva, bez obzira na to pod kojom zastavom strada.

SUMNJA: „Obraz“ je stvaran duže od osam godina; pregrmjeli ste i pandemiju i ko zna koliko produkcijskih izazova... Da li je bilo momenata kada ste sumnjali da ćete uspjeti da ga završite?

VUKČEVIĆ: Bilo je trenutaka potpunog mraka. Pandemija, bolesti, gubici saradnika, ozbiljne operacije usred procesa... Sve nas je to pogađalo. Ali sumnja je sastavni dio stvaranja. Da nisam sumnjao, možda bih bio previše samouvjeren i napravio bih drugačiji film. Sumnja vas tjera da tražite bolja rješenja, a mi smo svojoj sumnji vjerovali.

ŠTRUMPF: Film je rezultat kolektivnog rada, ali režiser je glavni komandant. Koje svoje vrline i mane prepoznajete dok igrate ulogu Velikog Štrumpfa na setu?

VUKČEVIĆ: Najvažnije mi je da ekipa suštinski razumije zašto nešto radimo. Kada postoji to razumijevanje, onda su na setu samo saborci i sve postaje jednostavno.

TEPIH: Od svih tema koje crnogorsko društvo gura pod tepih – koje su Vam najinspirativnije za film?

VUKČEVIĆ: Pitanje odgovornosti i naša tiha saučesništva.

Volio bih da snimim film o onima koji su rekli „ne“ kada su svi rekli „da“, o herojima o kojima se čuti jer njihova hrabrost podsjeća druge na njihov sopstveni strah. Volim teme koje društvo nerado otvara; u „Ajfelu“ to su bolna pitanja korupcije i lažnog morala, a u „Dječacima“ jedna strana devedesetih imala je svojih pet minuta analize.

UMJETNOST: Umjetničko je etičko – vjerujete li u ovu tvrdnju?

VUKČEVIĆ: Apsolutno. Estetika bez etike je samo prazna forma. Film ne mijenja svijet preko noći, ali može posaditi sjeme sumnje u pogrešne vrijednosti. To je mala, ali presudna promjena. Prava umjetnost je od toga sazdana.

VINOGRAD: Ne pravite samo filmove, nego i vino „CineWine“. Da li je ljepše brinuti o vinogradu – ili o filmu?

VUKČEVIĆ: Vinograd vas uči skromnosti i ritmu prirode – tu nema prevare. Film je neprestana borba sa ljudskom prirodom i tehnikom. I jedno i drugo traže cijelog čovjeka.

ZEF: „Obraz“ je posebna priča i zbog posljednje uloge beskrajno duhovitog Zefa Dedivanovića. Možete li da podijelite neku od njegovih doskočica sa seta?

VUKČEVIĆ: Zef je bio sjajan saradnik uprkos bolesti. Sjećam se nenasnosne vrućine na setu i njegovih riječi: „Reditelj, ako ovo ne bude remek-djelo, doći ću da ti popijem svu rakiju iz podruma!“ Njegov vedri duh bio je melem za sve nas.

ŽRTVA: Na koncu, iako nas svijet demantuje, vraćamo se Kišovoj maksimi: „Bolje je biti među progonjenim nego među progoniteljima.“ Vjerujete li da je (i dalje) tako – i da bi publika mogla da zaključi nešto slično nakon gledanja „Obraza“?

VUKČEVIĆ: Vjerujem, jer progonjeni spavaju mirne savjesti. Progonitelji možda imaju moć, ali nikada nemaju mir. Nadam se da će publika nakon filma osjetiti da je ljudskost jedini put koji vrijedi preći. Nur Doka je progonjen, ali čast njegove kuće je ono što je na kraju pobijedilo vrijeme.

Žrtva je žrtva bez obzira na to pod kojom zastavom strada

THE LAST VIKING

GENIJALAN OMAŽ BITLSIMA U NOVOM MIKSU CRNE KOMEDIJE
KRIMIČA ANDERSA TOMASA JENSENA, NIKOLAJA LIJA KASA I MADSA MIKELSENSA

Piše:

Stojan STAMENIĆ

Život je postajao previše težak i ciničan za Bitlse, a onda im se dogodila pjesma „Strawberry Fields Forever“. Kao mali bijeg u banalnost djetinjstva. Da ih tamo nije sačekala i gomila pod tepih davno gurnutih trauma - naredni album bi sigurno bio pun slika odrastanja. Umjesto toga, snimili su „Sgt. Pepper“.

Bitlsi, dakle, više nijesu željeli, nijesu mogli da podnesu to što su Bitlsi - i od toga je nastala ploča „Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band“ (1967). Priča slavna koliko i rokenrol: na toj ploči i u toj muzici, makar tu, njih četvorica mogli su biti nešto izvan i iznad slave, fame i bitlmanije. I iskoračiti iz svega onoga ličnog, što ih je u maloj bari velikih krokodila odraslih, proganjalo ko zna od kada. Samo tu, mogli su biti - izmišljeni, tužni vojni bend!

SAMO DŽON

Na omotu albuma „Sgt. Pepper“, omiljenoj i obožavanoj relikviji rokera šezdesetih, zbijen je 71 lik. Njih četvorica - ovog puta i prvi put sa brkovima i nekim instrumentima koje do tada nijesu svirali. Promijenjen lični opis. Pa na primjer: **Ajnštajn, Gandi, Vajld, Brando, Džojls, Po... Merilin Monro, Marlen Ditrih**, da. Bokser **Soni Liston**, **Fred Aster**, **Karl Marks**. Gomila okultista i hindu-gurua, da.

I još: voštane figure, opet njih četvorice. I sve to odjednom - Bitlsi. Odnosno, ne nikako Bitlsi (jer to nikako više nijesu željeli da budu), nego nekakvi Sardžent Pepersi. Vratimo se na njih kasnije.

U danskom filmu „The Last Viking“, jedan lik više ne želi da bude to što jeste, nego **Džon Lennon**. Bože moj, čovek namjerio da je od svih ljudi na svijetu - jedan Bitls, pa zahtijeva da mu se tako i obraćaju. Ne mora punim imenom, Džon je okej. Još ga od svih glumaca na svijetu glumi - **Mads Mikkelsen**. Ne čudite se: „The Last Viking“ je crna komedija sa krimi-ukusom i

UZ MALU POMAGU
IŠČAŠENIH PRIJATELJA

Ni u jednom momentu nećete imati osjećaj da film pati, poput svojih likova, od sindroma podijeljene ličnosti. Naprotiv, sve se tu na kraju logično složi i zaokruži potentnom animiranom sekvencom o Vikinzima. Nju ćete već morati da razložite, sami sa sobom ili sa nekom bitnom osobom

Anders Tomas Jensen šesti put na setu s uigranim glumačkim dvojcem

takve (kao prema pravilu) bez greške snima **Anders Tomas Jensen**.

Za njega ovo je šesti film koji režira i u svakom od njih je glumio veliki Mads; eto koliko se cijene i koliko su bitni jedan drugom. Anders Tomas je prije svega strašan scenarista koji je pisao

bukvalno svaki domaći film koji je u Danskoj napravio žesću za radu unazad tri decenije.

VIKINŠKI KRALJ

U „The Last Viking“, okoreli lopov ukrade iz banke bezobrazno veliku, milionsku hrpu novca. Unaprijed je spreman; već je

isplanirao da odleži 15 godina zatvora taj Anker, kojeg glumi drugi veliki danski glumac **Nikolaj Li Kas**. I on je, kao Mads, glumio u svih šest Jensenovih filmova!

E sad, prije nego što bude uhapšen, Anker potanko objasni bratu Manfredu (Mikkelsen) gdje da bezbjedno zakopa sve te kofere pune keša. I sada zamislite šta mu se događa u glavi nakon što konačno izađe iz zatvora - i brat mu mrtav-ladan kaže da pojma nema o tome - jer je on sad Džon Lenon?!

Legenda kaže da je jedan vikinški kralj imao srećne, ostvarene, zdrave i prave sinove i sve podanike. I tako je bilo dok život nije odlučio da sve to drugačije postroji, a život htio je da mu najmlađi sin ostane bez ruke. U kraljevstvu Vikinga, dječak kraljević postao je slabiji od ostalih. I šta tu jedan kralj može da učini, spram sudbine... Recimo, da naredi da i njemu i svima u kraljevstvu odsijeku istu lijevu ruku. Da ponovo budu svi jednaki.

Tako makar kaže animirana priča koja otvara „The Last Viking“. Završnica je takođe animirana, a Jensen je animirane segmente ukoricao i objavio za dansku izdavačku kuću „Carlsen“ - dan prije nacionalne premijere filma. Pod pseudonimom Verner de Konig, u prijevodu otprilike - Kralj ratnik!

DIJE I KRVAVOG
KELSENA

OOĆ ATELJA

Toliko o tome, čisto da se ne pitate odakle sve to sad ima veze sa Vikinzima prije sve one zamrzlame sa lopovom, zakopanim brdom novca - i bratom koji je na najkreativnije i urnebesne načine spreman sebe da povrijedi, ukoliko ga bilo ko nazove pravim imenom, a ne Džon. Pa opet, pa opet. Taman da pomislite: „Pa jebote, ko je ovo sve ovako smislio i kuda sav ovaj pičvaz od priče ide... I kako da se ne raspadne?!“

TINJAJUĆA TENZIJA

E pa, kada su ovakve priče u pitanju - Anders Tomas Jensen je lik koji je do sada mnogo puta dokazao da čvrsto drži konce u rukama. Na primjer, njegov prvi dugometražni „Flickering Lights“ (2000) je takođe priča o lopovima, koji takođe ukradu neke silne milione - i „sklonjeni“ u nekom selu bogu iza dupeta čekaju pravu šansu da mafijašu-gazdi isporuče taj novac. Samo što negdje usput život na selu počne mnogo da im se sviđa, pa udare u kosidbu, renoviranje i pretvaranje kuće u restoran, praktično eko-selo. Isto crna komedija, isto krimić, isti glumci.

U „Adam's Apples“ (2005) vođa bande neo-nacista (opet ista ekipa glumaca) dobije šansu da (opet) izađe iz zatvora, ali mora na rehabilitaciju sa saudijskim lopovom i silovateljem-kleptomantom, dok ih sve vodi otkaćeni sveštenik (naravno, Mikelsen).

Jensen, dakle, ne pravi tipske filmove, pa ni „The Last Viking“ nije po kalupu. O, daleko od toga! To je najtoplija priča i naj-

theposterdb.com

Mads Mikelsen i Nikolaj Li Kas briljantno humanizuju odveć „pomjerenu“ filmsku braću

više *wholesome* priča koju biste mogli da zamislite među svim najkrvavijim krimi-zapletima i raspletima. Još bolje: dok radnja polako klizi ka selu odrastanja neobične braće, Jensen uspijeva da perfektno razgori i sačuva tinjajuću tenziju između dva „lica“ filma: onog koje se tiče krvave krimi-vrtutme i onog o braći koja, koliko god „pomjerena“ bila, uvijek na svoj način budu tu jedan za drugog. Pa se između te (ne brinite, nikako pretjerane ili ušecerene) sentimentalnosti o odrastanju poput one „Strawberry Fields Forever“ ili „Yesterday“ sa jedne - i tarantinovskog džumbusa od završnice u stilu „Reservoir Dogs“ (1992) sa druge strane - poentira nešto zaista bitno.

DELULU EKIPA

Pritom, uvodeći galeriju divnih sporednih likova, Jensen je uspio perfektno da izoštri fokus. Na primjer, likom koji je psihijatar ali non-stop priča o „Ikea“ prodavnicama, pa se i zapitate da li je doktor uopšte. Pa tipom koji osjeća užasnu krivicu što je klasični plavi i plavooki arijevac (što je prekomično, jer izgleda brat-bratu kao vođa Talibana), a uz to se naizmjenično ubjeđuje da je **Gering**, ali i **Pol Markartni** i **Džordž Harison** i još poneko, sve u jednom. I eto ih Bitlsi ponovo na okupu!

Ali vjerujte, najbolji dodatak tu je neobični a sasvim stvaran par u tom selu i šumi. Žena koja je ubijedila sebe da je bila previše lijepa da bi bila pametna, pa se udala za inteligentnog ružnjikavca (sjajna **Sofi Grabel**, nezaboravna u danskom TV hitu „The Killing“) ... I muž (maestro **Seren Maling**) koji je u životu mnogo htio, mnogo započeo, mnogo laprdao i pametovao, pa se okušao i kao modni dizajner i kao autor dječje knjige - a nikad ništa nije završio. Kakav delulu tandem!

U takvom filmu Jensen vam ne dopušta da predahnete, da uhvatite malo vožnje na ler ili praznog hoda. Ne, toga kod ovakvog scenariste i autora nema. Nego ćete osjećati da vam je servirano toliko sadržaja po kadru i minutu, kao da gledate kratki film... Što apsolutno nije čudno, budući da je njegov „Election Night“ (1998) dobio Oskara za

Neodoljiva galerija savršeno urnebesnih i melanholičnih likova

najbolje kratkometražno ostvarenje, te da je pisao scenario za „The New Tenants“ (2007) **Joa-kima Beka**, takođe nagrađen zlatnim kipom u istoj kategoriji.

LAKO RAZRJEŠENJE

Ne brinite: ni u jednom momentu nećete imati osjećaj da ovaj film sa dva tako različita lika i lica - pati, poput njegovih likova, od raspolućenosti i nekakvog sindroma podijeljenih ličnosti. Naprotiv, sve se tu na kraju logično složi i zaokruži još jednom sasvim potentnom animiranom sekvencom o Vikinzima, čija vam poenta i tenzija ostane da je razložite. Sami sa sobom ili sa nekom bitnom osobom...

Esada, budući da su u epicentru radnje ona otkačena braća, pogotovo onaj Madssov Džon sa dijagnozom sindroma podijeljene

ličnosti (ili, kako to sada u modernoj psihologiji kažu - disocijativnim poremećajem identiteta!) - svako ko je iole čitao o psihologiji tu lako nazire „razrješenje“. Odnosno, to da je za više od 90 odsto ovih psiholoških stanja kriva neka velika trauma iz perioda djetinjstva, uglavnom između pete i devete godine. Tako da je samo razrješenje priče blago predvidivo, a kada se jednom desi, ostaje utisak da je Jensen pretjerano želio da objasni, opravda ili u jednom dugom flešbeku „sažvaće“ svoja dva junaka. To je objektivno i jedini tanak momenat filma.

LOPOVI I GREŠNICI

Srećom, taj tanki dio nije i ključni: jer suština ovog filma nije su uzroci bilo čije podvojene ličnosti, ili razlozi zbog kojih

je neko postao ogrubjeli, mrgodni lopov... Akcenat je ipak na trenju međusobne i krvave muke, gdje neke nesavršene osobe ipak pronalaze načine da prihvate jedne druge, do kraja. I da odatle, zajedno, budu bolji.

Ne vjerujete? E pa, vjerujte da odatle može da izađe i lijepa umjetnost. Dokaz i teza broj jedan, filmski: to malo animirano finale sa Vikinzima u „The Last Viking“. Dokaz broj dva: onaj „Sgt. Pepper“ album, kada su Bitlsi poželjeli da budu nešto drugo a ne Bitlsi – recimo, tužni vojni bend. Pa tu spakovali i „With a Little Help from My Friends“ (ma, apsolutno bi mogla biti himna svih Jensenovih filmova!), i „Within You Without You“, i „A Day in the Life“ ... I ne samo to, nego tako stvorili (e, ovo će vam svi stari rokeri kao papagaji ponavljati) - prvi veliki konceptualni rok i pop album na svijetu!

E, to znači umjetnost, onako kako u nju vjeruje i kako je stvara Anders Tomas Jensen sa divnim prijateljima Mikel-senom i Kasom. I to je sasvim dovoljan razlog, da vam zastane dah i preskoči srce svaki put kada onog Madsovog lika neko filmu ne nazove Džon. I da u takvim delulu lopovima i grešnicima vidite neke posljednje Vikinge.

★★★★★

Psihološki poremećaj – glavno gorivo za okupljanje liverpulske četvorke

OSKARI 2026

KO ĆE ULOVITI PRIZNANJE ZA NAJBOLJI MEĐUNARODNI FILM

Broj nominacija, kvalitet, osvojene nagrade i univerzalno priznanje publike i kritike idu u prilog

Trirovoj drami „Sentimental Value“.

No, ne bi valjalo potcijeniti ni Filjov podvižnički triler „The Secret Agent“

Piše:
Marija IVANOVIĆ-NIKIČEVIĆ

ŠVEĐANI SA BRAZILCEM ZA PETAMA

Oskar, i to je Amerika – filmovi iz drugih krajeva svijeta i dalje su opasno nalik imigrantima u Holivudu. Da, stvari se polako mijenjaju; da, događaju se trijumfi poput „Parasite“ (2019) **Bong Džun-hoa**; da, međunarodne produkcije polako prodiru u kategoriju „najbolji film“ koja je odveć predugo bila rezervisana za američke dušice... Pa ipak, gledati kako se neki od ponajboljih svjetskih filmova bore za svoje mjesto u internacionalnoj sekciji i cijela priča o njima svodi samo na pet kandidata – pomalo je blasfemija, zar ne? Tako su i ove godine ispod crte u kategoriji najboljeg međunarodnog filma ostali mnogi naslovi koji zaslužuju mjesto uz nominovanu petorku. Recimo, „Sound of Falling“ (Njemačka), „Last Shift“ (Švajcarska), „No Other Choice“ (Južna Koreja), „Left-Handed Girl“ (Tajvan)... Svi su oni završili na listi sa širim oskarovskim izborom, ali nijesu prošli u konačnih pet. A od onih koji nijesu uspjeli ni da se kandiduju najviše žalimo za **Sorentinovom** predivnoćom „La grazia“ koji je Italija mogla da pošalje (da je zadovoljio kriterijume, tj. vremenski okvir za kino-distribuciju) umjesto ovogodišnjeg kandidata „Vermiglio“.

No, dobra vijest je da su čak dva kandidovana filma uspjela da se probiju i do drugih kategorija. Šveđani čak do devet, Brazilci do četiri – uključujući i onu za najbolji film.

Švedsko remek-djelo „Sentimental Value“ ima devet, a brazilski „The Secret Agent“ četiri nominacije

Znači li to da će švedska drama „Sentimental Value“ i pobijediti? Brojke, kvalitet, osvojene nagrade i univerzalno priznanje publike i kritike svakako mu idu u prilog. No, iako je **Joakim Trir** napravio remek-djelo, ne bi valjalo potcijeniti ni brazilski podvig „The Secret Agent“ **Klebera Mendose Filja**...

JAVNA PODRŠKA

Devedeset osma ceremonija uručivanja Oscara održaće se u noći između 15. i 16. marta po našem vremenu; ostalo je još nekoliko indikatorskih nagrada koje treba da poteknu da bi se preciznije izračunale šanse i u ovoj i u preostale 23 kategorije... Već 22. februara, nakon objave Bafta pobjednika, imaćemo precizniju sliku kada je o faktoru priznanja riječ, a valjalo bi ne potcijeniti i *buzz* koji će se paralelno stvarati u digitalnom prostoru.

Vidjeli smo kako je skandal sa **Karlom Sofijom Gaskon** prošle godine zakopao **Odiya**

Kanski pobjednik „It Was Just an Accident“ iranskog disidenta Panahija

rov hit-mjuzikl „Emilia Perez“, ali i kako su javna podrška i ljubav koju su fanovi i djelatnici filmske industrije pokazali brazilskom filmu „I’m Still Here“ i *one-man band* animaciji „Flow“ uticali na katapultiranje **Fernade Tores** i konačni trijumf oba ostvarenja... Sasvim je moguće da se i ove godine do kraja sezone najvažnijih filmskih nagrada dogodi nešto što bi moglo

da preokrene stvar u korist filma koji trenutno možda nema prevelike šanse za pobjedu. Ako pitamo brojke i vjerujemo da ne lažu - „Sentimental Value“ glavni je favorit u trci za priznanje za najbolji međunarodni film. Osim u ovoj, kandidovan je i u „best picture“ sekciji; Joakima Trira smjestio je na listu sa petoro režisera koji love zlatni kip; zaslužene no-

minacije dobio je i za montažu i originalni scenario, a pritom je zauzeo i čak četiri mjesta u glumačkim kategorijama. **Stellan Skarsgord** tako će se boriti za titulu najboljeg sporednog glumca, **Renata Reinsve** za glavnu glumicu, a **El Faning** i **Inga Ibsdoter Lileas** za najupečatljiviju sporednu žensku ulogu.

„Parasite“ je pokorio i „best picture“ i kategoriju međunarodnog filma, ali pitanje je da li bi taj scenario mogao da se dogodi i Triru. Bio bi to idealan scenario, jer zaista je riječ o najboljem filmu 2025. - i bergmanovski jakim masterpisu koji će zasigurno stariti kao vino i odolijevati zubu vremena. Pa ipak, nemoguće je računati na švedski trijumf (i) u najvažnijoj kategoriji u kojoj su se, uz još sedam naslova, našle i univerzalno obožavana hitcina „One Battle After Another“ **Pola Tomasa Andersona**, te bluzerski horor „Sinners“ **Rajana Kuglera** s istorijskih 16 nominacija - najvi-

Petorka sa Sandensa - dokumentarna kontra autoritetu

Svi ovogodišnji dugometražni dokumentarci nominovani za Oscara premijerno su prikazani na prošlogodišnjem Sandensu - i tamo udarili kontru autoritetu. Nažalost, „Fiume o morte“ **Igora Bezinovića** nije uspio da prođe, ali odlična ovogodišnja prolaznost sa festivala **Roberta Redforda** možda bi mogla da sugeriše da će i ovogodišnji pobjednik, crnogorski dokumentarac „Planina“ **Petra Glomazića** i **Biljane Tutorov**, i te kako skrenuti pažnju američke filmske javnosti. Nominacija za Oscara, pa kakva bi to samo bila vijest i odskočna daska za naš film!

Nego, ovogodišnji kandidati. Za razliku od nekoliko prethodnih decenija, kada bi izuzetna dokumentarna ostvarenja ostala bez zlatnog kipa zbog nekakve „lijeve“ proameričke teme - ove godine se nikakvi ragbisti ne mogu pojaviti i odnijeti Oscara. Stvari su se promijenile nakon promjena u strukturi Američke akademije, pa su u fokus stupile izuzetno angažovane teme.

Petorka sa Sandensa dotakla je, dakle, goruće političke, većinom i internacionalne probleme, od Sje-

dinjenih Država do Rusije i Irana. Ipak, favorit u kategoriji dugometražnog dokumentarca više je nego očigledan - i ponovo se tiče američkog dvorišta.

Riječ je o Netflixovom filmu „The Perfect Neighbor“ višestruko nagrađivane dokumentaristkinje **Gite Gandbir** koja je, pazite sad, ove godine nominovana za Oscara i za kratkometražni dokumentarac „The Devil Is Busy“ o klinici za abortuse u Atlanti. U dugom metru, pak, pozabavila se ubistvom Afroamerikanke **Adžajk Owens** na Floridi - i to koristeći isključivo policijski *body camera* materijal.

„The Perfect Neighbor“, koji je nominovan i za Bafta nagradu, dovodi u pitanje cijelu medijsku sliku o zločinu koji je počinila žrtvina bjeloputa komšinica **Suzan Luis Lorinc**, braneći se na sudu neodrživom tvrdnjom da je smatrala da joj je bezbjednost bila ugrožena. Pobjeda mu je gotovo izvjesna s obzirom na to da su publika i kritika ujedinjeni u tvrdnji da bi mogao da dovede do prijeko potrebne promjene zakona o nužnoj odbrani na Floridi, te da istovremeno nudi košmarnu univer-

zalnu priču o rasističkim predrasudama zbog kojih je **Lorinc** prvo mjesecima prijavljivala, a potom i usmrtila majku četvoro djece.

Po kvalitetu i aktuelnosti, te važnosti teme, filmu **Gite Gandbir** najbliži je HBO dokumentarac „The Alabama Solution“ u režiji **Šarlot Kaufman** i **Emijem** nagrađenog režisera **Endrua Džarekija** (fenomenalna doku-serija „The Jinx“). Riječ je o šest godina istraživačkoj i pakovanoj priči o nehumanim uslovima u zatvoru u Alabami, a koja se može primijeniti i na cijeli američki zatvorenički sistem. S obzirom na to da počinioči još nisu kažnjeni, a kamoli reforma sprovedena - oskarovska pobjeda značajno bi doprinijela pritisku da se nešto realno promijeni. Jedno je sigurno: i sama nominacija trebalo bi da skrene pažnju (američke) javnosti na ono što se trenutno događa u Alabami. „The Alabama Solution“ je svakako, naročito zbog saradnje dvoje režisera sa zatvorenicima koji su im godinama potajno slali snimljeni materijal, obavezno štivo za ljubitelje hardkor političkih dokumentaraca.

Preostala tri nominovana naslova ne mogu se nadati „kruni“, ali ne bi bilo loše pogledati ih. U Eplovom „Come See Me in the Good Light“ **Rajana Vajta** raspliće se priča o životu i radu američke pjesnikinje i aktivistkinje **Amande Gibson**, ali koliko god intiman bio, fokus na njeno lično LGBTIQ+ iskustvo čini ga žestoko političkim. U „Cutting Through Rocks“ autora **Mohamadreze Ejina** i **Sare Kaki** možete saznati o **Sari Šahverdi**, prvoj ženi koja je ušla u gradsku skupštinu malog iranskog sela.

Ipak, najinteresantniji biće vam bez sumnje „Mr. Nobody Against Putin“ **Dejvida Bornstina** i **Pavla Talankina**. Rat u Ukrajini i način na koji **Putinova** propagandna mašinerija utiče na nacionalnu javnost - prelomljeni su kroz misiju jednog učitelja u školi u Karabaču, siromašnom rudarskom selu negdje blizu Urala, da stane na kraj prevarama i lažima „gospodina predsjednika“.

POBJEDIČE: *The Perfect Neighbor*
POTENCIJALNO IZNENAĐENJE:
The Alabama Solution

še koliko je dobio ijedan film za 98 godina postojanja Američke akademije.

POLITIČKA REPRESIJA

Smanjene šanse u „best picture“ kategoriji, pak, povećavaju vjerovatnoću dobitka u drugim, naročito kada su u pitanju međunarodne produkcije. S obzirom na to da sve tri glumačke liste imaju druge favorite na vrhu, već sada je izvjesno da bi „Sentimental Value“ mogao da osvoji samo priznanje za najbolji internacionalni film i eventualno osvoji još jedan kip, najprije za originalni scenario budući da se dvije kategorije posvećene pisanju posljednjih godina najčešće koriste za balansiranje i što ravnomjernije raspoređivanje nagrada. Osim ako niste **Šon Bejker**, pa tihujete cijelu noć i onda naprasno usitate četiri glavna Oskara za „Anoru“ (2024) ... Carski!

E sad, zbog čega „The Secret Agent“ djeluje sumnjivo, iako ima „samo“ četiri nominacije... Pa, prvenstveno zbog prisustva u novouspostavljenoj kategoriji „najbolji kasting“. Sobzirom na to da je riječ o novitetu, te da nemamo prethodne pobjednike podložne analizi i prognozi – moguće je da ova nominacija ipak ne igra preveliku ulogu. Pa ipak, teško je ignorisati je; ipak nam mnogo govori o tome koliko je Filjov fantastični triler o političkoj represiji, korupciji i stradanju nevinih u Brazilu – žestoko obožavan u Holivudu.

Što se kastinga i međunarodnih filmova tiče, da je iko očekivao da se tu nađe neamerički naslov svakako bi prije tipovao upravo

Španiju predstavlja atmosferični road film „Sirat“ Olivera Lašea

na „Sentimental Value“. No, ni to ne mora ništa da znači, jer Trorov glumac i tri glumice dobili su zasebne naklone u glumačkim kategorijama. Nije se, dakle, našlo mjesta baš za svakoga iz „The Secret Agent“, pa se prelomilo da izvanredni ansambl, tj. onaj koji ga je odabrao i pustio u pogon – dobije nominaciju za kasting. Toliko je, pak, „The Secret Agent“ hvaljen u holivudskim krugovima da je teško zamisliti scenario u kojem njegova ekipa odlazi kući bez ijednog kipa. **Timoti Šalame** kviri planove **Vagneru Mouri** u kategoriji glavne muške uloge, ali možda ne bi valjalo potcjenjivati naklonost prema brazilskom superstaru; otvoreno je pokazuju filmofili – baš kao prošle godine prema njegovoj zemljaninji Fernandi Tores.

PALESTINSKI GLAS

No, dobro – ako je „Sentimental Value“ glavni favorit u međunarodnoj kategoriji, te ako je

Brazilac koji mu je za petama potencijalno opasan igrač iz sjenke – što je sa preostala tri nominovana filma? Postoje li faktori koji bi mogli da povuku naprijed **Panahijev** politički triler „It Was Just An Accident“ (Francuska), road trip film „Sirat“ (Španija) **Olivera Lašea** i doku-dramu „The Voice of Hind Rajab“ (Tunis) **Kauter Ben-Hanije**?

Posljednji film ujedno je jedini nominovani sa liste čiji distributer nije „Neon“; sve prognoze prije jaunarskog saopštenja nominacija išle su u korist 5/5 spiska na kojem je dobar dio kritičara vidio „No Other Choice“ **Park Čan-vuka**. Na koncu, južnokorejski maestro ispao je iz igre u korist filma čija je režiserka jedva našla američkog distributera.

Poslije niza odbijanja velikih studija, „The Voice of Hind Rajab“ prihvatila je mala producerska i distributerska kompanija „Willa“ koja opstaje većinom zahvaljujući podršci Sandensovog instituta. Proizraleski tabor, kao što znamo, prejak je u Holivudu, pa se nije moglo ni očekivati da bilo koja velika producerska neman podrži film koji jasno i glasno podiže glas protiv ugnjetavanja Palestine.

U prijevodu, pravo je čudo što se doku-drama **Kauter Ben-Hanije** uopšte našla na listi nominovanih; samo prisustvo u ovoj kategoriji podvig je za sebe i garant da će mnogo šira publika uspeti da pogleda i čuje potresnu priču o nepojmljivom zločinu Izraela - ubistvu palestinske djevojčice **Hind Radžab** i

njene porodice u okupiranoj Gazi.

Ni Oliver Laše ne bi trebalo da se nada trijumfu „Sirata“ koji je, osim za najbolji međunarodni film, kandidovan i za zvuk. E, to priznanje i jeste zaslužio – dobar dio tenzične, postapokaliptične i atmosfere natopljene apsolutnim očajanjem duuguje upravo fascinantnom audio-dizajnu. No, cjelina je ipak manje ubjedljiva, prvenstveno kada je riječ o scenariju, te naročito u odnosu na „Sentimental Value“ i „The Secret Agent“.

IRANSKA POSLA

Na koncu, što je s iranskim disidentom Panahijem? Da li bi nedavno hapšenje njegovog koscenariste **Mehdija Mahmoudijana**, te cijeli medijski rat između Irana i Francuske nakon što je „It Was Just An Accident“ osvojio Zlatnu palmu u Kanu – mogao da bude faktor (i) u oskarovskoj treći?

Sve je moguće, ali ne bi se reklo da je Iran trenutno pri vrhu američke političke agende, te da bi već osmo (!) Mehdijevo utamničavanje zbog otvorenog protivljenja režimu (nedavno prolivanje krvi na ulicama protiv kojeg je digao glas s aktivistima za ljudska prava u zemlji samo je jedno od mnogih) – moglo nešto da promijeni. Uostalom, i Zlatna palma bila je više politička nego umjetnička odluka: „It Was Just An Accident“, sniman bez dozvole vlasti u okolini Teherana, odličan je, ali ne i najbolji film u prošlogodišnjoj kanskoj selekciji. Nije čak ni najubjedljiviji Panahijev film...

Sve u svemu, većina zaključaka ide u prilog tome da će se u Los Anđelesu ponoviti makar djelić trijumfa koji je „Sentimental Value“ već ostvario u Evropi. Šest osvojenih priznanja Evropske filmske akademije, pa i onaj istorijski Zlatni globus za Stelana Skarsgorda nagovještavaju pobjedu i univerzalnu ljubav sinifila – s obje strane Atlantika.

TREBA DA POBIJEDI:

Sentimental Value

POBIJEDIĆE:

Sentimental Value

POTENCIJALNO IZNENADENJE:

The Secret Agent

Kandidat Tunisa je razarajuća doku-drama „The Voice of Hind Rajab“

Piše:
Marko STOJILJKOVIĆ

SEND HELP

TRILERISTIČNI ADUT HORORDŽIJE SEM

OSTRVO GROZOTE I IZNENAĐENJA

Rejčel Mekadams, koju su do sada uglavnom birali za dramske ili romantične uloge, odlično se snalazi. Štoviše, glumica blista prolazeći kroz veoma fine transformacije

Iako je tokom duge i bogate karijere radio i druge stvari, **Sema Rejmija** percipiramo uglavnom kao „horordžiju“. Nije to bez razloga, budući da se horor utemeljen na praktičnim efektima (bili vulgarniji ili prefinjeniji) provlači kroz skoro sve njegove filmove, čak i kroz one koji pripadaju drugim žanrovima. Recimo, kroz trilere ili superherojske fantazije.

S time u vezi, Rejmijev „Send Help“, koji je nedavno pristigao u Sinepleks, mnogi vide kao njegov povratak horor-korenima nakon „Drag Me to Hell“ (2009).

Da podsetimo, Rejmi je u međuvremenu režirao samo dva filma, oba u visokoj holivudskoj „franziznoj“ produkciji – „Oz the Great and Powerful“ (2013) i „Doctor Strange in the Multiverse of Madness“ (2022).

Opet, „Send Help“ skoro da uopšte nije horor; svakako nije onaj „čisti“ kao „Drag Me to Hell“, a o originalnim „Evil Dead“ filmovima da i ne govorimo. O njemu bi se pre moglo govoriti kao o spoju satirične komedije, psihološke drame, filma preživljavanja i jezivog „čiler“ trilera.

ODNOS SNAGA

Radnja filma počinje na radnom mestu glavne junakinje Linde Lidl (**Rejčel Mekadams**), analitičarka u odeljenju za strateško planiranje u, pretpostavljamo, velikoj kompaniji koja se bavi nespecifikovanim delatnošću. Iako godinama tamo vredno radi, zasluge privlače drugi, ali joj je vlasnik obećao unapređenje u potpredsednicu. Na njenu veliku žalost, gazda umire, a na njegovo mesto dolazi sin Bredli (**Dilan O'Brajen**) koji je potpuna papčina.

O poslu nema pojma, a mizoginiju ne skriva, kao ni to da je unapređenje obećao drugaru sa studija, iz bratstva i s golfa, a Linda mu smotanom pojavom i nevestim ponašanjem u socijalnim situacijama toliko ide na živce, da bi je najradije otpustio. Međutim, pošto ona na poslu nikad nije zapravo zabrljala, Bredli je vabi u zamku. Namerava da je osramoti na službenom putu u Bangkok u nadi da će se Linda uplašiti same prilike i odustati.

To se, međutim, ne dešava, iako Linda postaje predmet sprdnje u avionu punom muških kolega koji se ne boje da se pokažu u najtoksičnijem obliku. Tu dolazi do pomalo urnebesne avionske nesreće koja situaciju izvrće naglavačke. Preživljavaju samo Linda i Bredli koji završavaju na malom pustom ostrvu negde u Tajlandskom zalivu.

Tu dolazimo do sledeće spoznaje: Linda ne samo da pasionirano prati rijaliti „Survivor“ i neuspešno pokušava da položi audiciju da bi ušla u šou, već zapravo zna da se snađe i preživi u

divljini. Da pronađe ili napravi sklonište, zapali i održava vatru, ulovi, sakupi i pripremi hranu, pronađe ili filtrira vodu za piće. Čak i da nije povređen, Bredli je suviše razmažen i „svilen“ da bi mogao da preživi sam.

Odnos snaga se, dakle, promenio, ali pitanje je kojim će se tempom menjati i njihova dinamika. Pritom, Bredli želi što brži povratak u civilizaciju, a Lindi se sviđa što je, za promenu, sada glavna.

Ono što sledi je kolaž od polukomičnih pregovora o saradnji, lekcija o preživljavanju, ispovesti, nadmudrivanja i natezanja što

će sve, pretpostavljamo, kulminirati sukobom. Ali i tu nam Rejmi i njegovi scenaristi **Demian Šennon** i **Mark Swift** serviraju preokrete i iznenađenja...

ODLIČAN TANDEM

Reference nije teško ubrati, počevši od filma „Office Space“ (**Majk Džadž**, 1999), preko romana „Robinzon Kruso“ i filmskih varijacija na tu temu poput „Cast Away“ (**Robert Zemekis**, 2000) - ali udvoje, kao u filmu „Six Days Seven Nights“ (**Ivan Rajtman**, 1998) s hororičnom notom „Misery“ (**Rob Rajner**, 1990), pa do **Goldingovog** romana „Gospodar muva“ i poslednje trećine filma „Triangle of Sadness“ (**Ruben Estlund**, 2022).

Ovo poslednje je, doduše, samo koincidentalna referenca, budući da je „Send Help“ bio u razvoju i pre Estlundovog kanskog hita, tj. oba filma su na tragu istog „nauka“ da promena okolnosti dovodi do promene onoga što se vrednuje u društvu, pa makar to „društvo“ sačinjavala samo grupa ili dvoje ljudi.

Kada tome dodamo i večito nadgornjavanje dvoje likova, staro koliko i crtani filmovi o mačku Tomu i mišu Džeriju, jasno nam je da tu nemamo ništa novo u smislu ideje. Ono po čemu „Send Help“ ipak odstupa od drugih filmova nisu toliko ni brutalnost, ni šokovi, preokreti ili grozote (ni fizičke ni metaforičke) koje ionako možemo da očekujemo od Rejmija. Ne, to je rizik koji reži-

Za papčinu od šefa zadužen Dilan O'Brajen

MA REJMIJA – VIŠE OD PRAZNOGLAVE KINO-ZABAVE

Uvrnute uloge odlično idu uz Rejčel Mekadams

ser i scenaristi preuzimaju kada je reč o strukturi, a sve u svrhu temeljnog i detaljnog rada na karakterizaciji likova.

Naime, u većini filmova gde se dvoje ljudi koje imaju ili isti interes da se međusobno poubijaju ili sukobljene interese, manji deo odlazi na postavku a veći na sukob, dok je ovde situacija obrnuta. Rezultat toga su dubinski

profilisani likovi čije se osobine otkrivaju tačno na vreme, pa svaki njihov postupak, ma koliko se ludim činio, bude savršeno logičan i u filmskom i u širem kontekstu.

U tom smislu, kasting je savršeno pogođen. Tu prednjači Rejčel Mekadams koju su do sada uglavnom birali za dramske ili romantične uloge, iako joj ko-

mične (ali dodatno uvrnute) leže još i bolje. U „Send Help“ blista i prolazi kroz veoma fine transformacije.

O'Brajen je takođe odlično pogođen kao grozni, privilegovani „lezilebović“ koji postaje „šef iz Pakla“, da bi u novoj situaciji brusio svoje sposobnosti preživljavanja u smeru onog što mu najbolje ide, a to je manipulaci-

ja. Glumac fino prati korake koje mu je zadala koleginica i s njom čak ostvaruje određenu komičnu hemiju. Oboma pritom savršeno ide tempiranje određenih poteza.

ZALIVANJE KRVlju

E sad, nije da „Send Help“ nema nedostataka, ali mogu se podneti, čak smo mogli i da ih očekujemo. S jedne strane, Rejmi ne može da pobegne od sebe, što će reći od ekscesa, gadosti i prepada. I oni su ovde, čak i kad nisu naročito potrebni da se prenese poenta - dobro zamišljeni i savršeno tempirani jer je režiser ipak majstor za te stvari.

Opet, imamo problem i sa tehničkom koncepcijom. Naime, Rejmi je „doktor“ za praktične efekte, a ovde su osnova ipak bili oni vizuelni, kompjuterski generisani, jer je ipak to zahtev savremenog doba u filmskoj industriji. I rendering onog divljeg vepa je ipak jeftiniji od pravljenja „makete“. Na stranu što ta životinja ne deluje mnogo životnije od one mečke koja je rasporela **Leonarda Dikaprija** u filmu „Revenant“ (**Alejandro Gonzales Injartu**, 2015) - stvar deluje za još nekoliko nijansi nezgrapnije kada Rejmi i njegov tim „zališe“ radnju opipljivom veštačkom krvi, rigotine ili drugih telesnih tečnosti. Drugi set problema ogleda se u tome što radnja teži završnom obračunu: ma koliko ga scenario odgađao, ma koliko se kulminacija gradila, tj. gradirala, ma koliko obrti koji vode ka tome bili savršeno postavljeni, istovremeno vratolomni i sasvim logični, sve to uzima danak zbog predugog trajanja. To vredi i za srednju sekciju na ostrvu koja je mogla biti i pomalo ubrzana čime bi komično-zabavni aspekti bili još izraženiji, pa i za sam finalni obračun od dve-tri „set-pis“ scene koje bi mogle da budu brže i efikasnije. Pa opet, i tih 15-20 minuta „ekstra trajanja“ u fotografiji **Bila Poup**a koji savršeno koristi i snima „rajsku“ lokaciju i uz bogatu muziku **Denija Elfmana** imaju svojih čari i ne predstavljaju teret gledaocu. Na kraju, „Send Help“ postaje sinonim za punokrvnu filmsku zabavu koja pritom i nije „praznoglava“, što se i ne viđa toliko često u bioskopu u ova vremena.

SHRINKING

EPLOVA DRAMEDIIJA USPIJEVA DA NAS ZATEKNE NESPREMN

Piše:

Biljana MARTINIĆ

Postoje serije koje gledamo da bismo se *isključili*, ali i one druge, mnogo važnije i opasnije, koje nas natjeraju da se sasvim neočekivano *uključimo*. „Shrinking“ od početka pripada toj drugoj vrsti. Nekako uvijek uspije da nas zatekne nespremne, uvjerene da gledamo samo još jednu relaksirajuću dramediju, dok se ne podvuče pod kožu, ko zna koji put. Ili, još gore (ili bolje, pitanje je sad), počne da nas tjera da preispitujemo odluke, odnose, bjekstva i beskrajne izgovore.

Treća sezona potvrđuje nekoliko stvari: od toga da najslađih serija nikad nije dovoljno, do toga da bi **Bilu Lovrensu** bez problema mogli da povjerimo posao glavnog dobavljača godišnje doze TV serotonina.

Ipak, najviše od svega, kada se skoncentrišemo na samu priču, nove epizode ove predivne Apple TV+ serije (emitovane tri od 11) pokazuju da ovo nikada nije bila priča o samoj terapiji, već o onome što radimo poslije nje, nakon što ostanemo sami sa sobom.

Tokom prve dvije sezone pratili smo Džimija (**Džejson Sigel**), terapeuta koji se raspada nakon tragične smrti supruge i odlučuje da potpuno ignoriše profesionalne granice, te da klijentima govori ono što misli i osjeća, a ne ono što bi „trebalo“. Bio je to rizičan koncept, ali ipak je funkcionisao zbog toga što je bol bila stvarna, a iscjeljenje sporo i nesavršeno. I naravno - zbog samog izbora Džejsona za Džimija, jer nije bilo lako takav lik u samom startu napraviti dopadljivim.

POGLED NAPRIJED

Kada je u pitanju sami „raspad sistema“, u trećoj sezoni idemo korak dalje: naši najdraži terapeuti više nas ne pitaju šta nas je u tom nekom trenutku slomilo, već šta radimo sada kada moramo da živimo. Sasvim očekivano, i ton je morao da bude prilagođen. Kako su prethodne sezone bile priče o prihvatanju i oproštaju, ova je o kretanju naprijed, ali i o strahu koji dolazi sa tim. U trećoj sezoni, Džimi se suočava sa novim gubitkom koji, pa-

radoksalno, nema veze sa smrću: njegova kćerka Alis (**Lukita Maksvel**) sprema se za selidbu i fakultet. Za nekoga ko je identitet izgradio oko porodice, to nije mala promjena, već još jedno „napuštanje“ koje ne zna kako da procesuirá, pa ga sitnice izbacuju iz ravnoteže, emocije su neuredne, a tuga se vraća u neočekivanim oblicima.

MUDROST I BIJES

Istovremeno, Džimijevi pacijenti i prijatelji prolaze sopstvene tranzicije. Šon (**Luk Teni**), neka-

da oličjenje bijesa i nesigurnosti, polako prihvata šta mu je zaista važno, uz to bivajući u ovom trenutku možda i najtrezvenija osoba u čitavoj ekipi. Brajan (**Majkl Juri**) i Čarli (**Devin Kavaoka**) ulaze u roditeljstvo kroz usvajanje, što kreator serije koristi da pokaže kako strah i očekivanja mogu biti jednako paralizujući kao i tuga.

Za to vrijeme Gabi (sjajna **Dže-sika Vilijams**) preispituje i karijeru i lične odnose, zapinjući na istim mjestima - ne zbog toga što nije napredovala, već zato

što promjena rijetko ide pravolinijski. **Liz (Krista Miler)** i **Derek (Ted Mekginli)** ove sezone donose prizemniju perspektivu roditeljstva kroz priču o jednom od „beznadežnih“ sinova - i pitanje kada je podrška vjetar u leđa, a kada jednostavno valja pustiti djecu da se sami ogrebu i isplaču. A onda je tu Pol... Ako postoji emocionalno sidro serije „Shrinking“, to je Harison Ford u ulozi namćorastog mentora sa Parkinsonovom bolešću, koji u trećoj sezoni dobija dodatni prostor. Njegovo stanje se pogoršava, gu-

NEPROCJENJIVA TV SEROTONIN

Nove epizode dokazuju da ovo nikada nije bila priča o samoj terapiji, već o onome što radimo poslije nje, nakon što ostanemo sami sa sobom

tvtime.com

Ekipa koju obožavamo baš zbog toga što nema granica u emocionalnim odnosima

NE I U PREDIVNOJ TREĆOJ SEZONI

DOZA
NA

bitak kontrole postaje svakodnevnica, ali kreator serije i dalje odbija da mu lik i sudbinu pretvori u simbol ili lekciju. Pol je istovremeno ranjiv i tvrdoglav, mudar i ogorčen, dostojanstven i bijesan. Ford ovdje igra jednu od svojih najtiših, ali i najrazornijih uloga u karijeri, a fenomenalna partnerka u tome mu je Džuli (predivna **Vendi Malik**).

Posebno snažan potez u trećoj sezoni jeste uvođenje **Majkla Džej Foksa**, koji ne glumi „još jednog pacijenta“, već u priču praktično unosi sopstveno iskustvo Parkinsonove bolesti. Interakcije njegovog lika sa Polom nijesu sentimentalni trik, već neka vrsta prizemljenja - pod-

sjetnik da život s ograničenjima ne znači odsustvo smisla, humora ili bliskosti sa drugima. To su scene koje će sigurno definisati i čitavu sezonu.

BEZ POPOVANJA

Jedna od kontroverznijih odluka ipak ostaje nastavak odnosa s Luisom (**Bret Goldstin**), pijanim vozačem zbog kojeg je stradala Džimijeva supruga. U trećoj sezoni to se dodatno produbljuje - i dalje djeluje gotovo nevjerovatno, ali ulaže se dovoljno vremena i pažnje da ta veza ipak ne izgleda kao moralno popovanje, nego kao posljedica zajedničke traume.

Džimi nije „iscijeljen“; i dalje boluje, ali uči šta znači biti tu za druge bez skrivanja iza sopstvene patnje. Njegov rad i odnos s Luisom ostaje jedan od emocionalno najtežih, ali i najzreljih motiva i u trećoj sezoni.

„Shrinking“ ni u novim epizodama nema problema s emocijama, niti njen kreator ima potrebu da ih ublažava ili racionalizuje. Vjeruje im i pušta ih da postoje onakve kakve jesu, pa upravo zbog toga njena toplina djeluje prirodno.

Majkl Džej Foks dijeli lično iskustvo sa Parkinsonovom bolešću

Jedino mjesto gdje se osjeti blaga praznina budu terapijski segmenti sa sporednim, „klaasičnim“ pacijentima. Ti djelovi često ostaju na nivou ideje, više kao ilustracija teme nego kao stvaran proces. Nijesu loši, ali djeluju mlako u poređenju sa svim onim što se dešava van terapijske sobe.

MJERA NELAGODE

Seriya „Shrinking“ zapravo je najsnažnija onda kada nam ne pokazuje polaznike terapije, nego sa kakvim se psihičkim izazovima nose profesionalci koji im pomažu.

U tim odnosima ansambl funkcionise bez ijedne greške u koracima. Grupne scene su dobro tempirane, dijalozi pronicljivi a urnebesni, a dinamika likova vrlo uvjerljiva. Prijateljstva su bliska do mjere nelagode, savjeti se dijele i kad nijesu traženi, a granice ni u čemu skoro da ne postoje. U pitanju su momenti koje možete da prepoznate i u svakodnevnom životu i odnosima ali, očekivano, ima i nekih koji su napumpani zbog same prirode serije i žanra.

Jedna od najvećih vrijednost treće sezone je i kontinuitet. Gubitak ostaje prisutan, ali mijenja se način na koji se sa njim živi. Ne insistira se na „iscjeljenju“, već na kretanju naprijed. Ne moraš zaboraviti da bi nastavio. Dovoljno je da ne staneš. Zato činjenica da je snimanje četvrte sezone već potvrđeno - i djeluje vrlo zasluženo.

„Shrinking“ možda nije savršena serija, ali njen tim dosljedan je onome što radi. Čini se da odlično razumije koliko su odnosi komplikovani i koliko truda zahtijevaju. Nasmije nas, zadrži malo duže nego što je bio plan prije nego što smo sjeli za laptop ili upalili televizor... I, najbitnije od svega, pusti nas da sami odlučimo što ćemo ponijeti dalje i

šta ćemo raditi nakon „terapije“ kada ostanemo sami sa sobom.

UGRIJANO SRCE

Televizijski i striming sadržaji proizvode se brže nego ikada, često prema algoritmima, trendovima i pretpostavljenim reakcijama publike. Vještačka inteligencija ne piše samo eseje u školi, već i sastave ispod fotografija na Instagramu, LinkedIn objave, blog postove, pa i novinarske tekstove, dok se strimeri utrkuju neprekidno izbacujući serije koje možda jesu tehnički korektne, ali bez stvarne potrebe da kažu nešto važno.

U tom stalnom protoku sadržaja, gdje se i emocija često pakuje unaprijed, rijetkost je naići na ovakvu seriju i na ovakvu ekipu. Onu koja razumije da je i za pola sata televizije potrebno isto onoliko pažnje koliko i za film, ako želiš da gledaoci osjete nešto stvarno. Ekipu koja kapira (i na ovome smo zahvalni i Bilu Lovrensu i Bretu Goldstinu i **Džejsonu Sudejkisu**) da nam je, u trenutku kada većina nas ima problem s deficitom pažnje, potreban kratak format koji će uspjeti i da nas nasmije i da nas zadrži, ali i da nam stvori osjećaj zbog kog nam je, nakon što odložimo laptop ili ugasimo TV, toplo oko srca.

Istina je da ne znamo čime smo ovo zaslužili, ali 2026. je godina u kojoj ne samo da imamo nastavak serije „Shrinking“, već na ljeto stiže i novi „Ted Lasso“ (avanture sa ženskim fudbalskim timom), a krajem februara čeka nas i povratak dramedije „Scrubs“, miljenice ljubitelja komfor televizije. I sve to uz istu autorsku liniju koja već godinama pokazuje koliko je dobro pisanje važno, zbog čega se i nadamo da će se za mart najavljena HBO Max dramedija „Rooster“ sa **Stivom Karelom** – priključiti ovom spisku. Stoga, naše je samo da uživamo i da ne ureknemo. I da preporučimo „Shrinking“, „Ted Lasso“ i „Scrubs“ svima oko sebe, naravno.

THE CHASE

ŠEZDESET GODINA OD PREMIJERE PENOVOG GORKOG TRI

BJEKSTVO IZ AMERIČK

Piše:
Stojan STAMENIĆ

Gdje je Baber Rivs i šta će učiniti sada kada je pobjegao iz zatvora? Jedan gradić u Tek-sasu sa bezobrazno velikim procentom brutalno lijepih i seksi ljudi - živi tu znatiželju, taj jedan strah... I svi očekuju njegov povratak.

Bjeginac je **Robert Redford**; ženu mu glumi **Džejn Fonda**, ona je tu već u aferi sa njegovim najboljim prijateljem... A šerif, jedan od rijetkih koji vjeruju u Baberovu nevinost? Niko drugi nego **Marlon Brando**.

Mitologija vesterna, psihologija dubokog i skorelog američkog Juga... I „Gradić Pejton“ sociologija. Sve je to „The Chase“ (1966) **Artura Pena** i još više: frenetična, ludo pijana hronika i vrtlog od izdajstva i osвете, od seksa i nevjerstva, od moći i novca.

UŽAS RASIZMA

„The Chase“ je, naravno, i trilerčina na ramenima holivudskih divova: film koji je okupio Branda, Redforda, Fondu, **Robertu Duvala** i **Endži Dickinson**. Sve iz pera **Hortona Futa**, Pulicetrom nagrađenog scenariste koji je ranije adaptirao roman „Ubiti pticu rugalicu“.

Nešto kao američka Sodoma sredinom šezdesetih: taj teksasški gradić je i mjesto užasnog rasizma, gdje tamnolute ponizavaju otvoreno i na svakom koraku. Pritom je to i vjetrometina potpune seksualne revolucije, u kojoj i manje bitni likovi pečovrazno žive neke ljubavničke afere. I korupcije tolike i takve da gabariti i temelji tog grada to ne mogu izdržati. Na kraju, i osvjetničke rulje - koja pravdu izigrava i uzima mimo volje sopstvenog šerifa. Mnogo je tu buke i bijesa u slici Amerike koja je pošla po zlu. I koja grabi ludo brzo niz pustinski autoput sopstvene propasti - već žestoko prokuvalog motora. I šest decenija nakon premijere (17. februar 1966), „The Chase“

imdb.com

Marlon Brando, perfektan u roli predugo ućutkivanog šerifa

LERER SA MARLONOM BRANDOM

E SODOME

Mikrokosmos filma od starta pulsira od gnoja pokvarenog karaktera - ne samo jednog čovjeka, nego zajednice, kolektivne svijesti, cjeline

se pamti i osjeća prije svega kao potpuno uzavreo film. Apsolutno u svakom segmentu: taj savršeni performans zvijezda koje su shvatile kako lude glave moraju tumačiti. Taj Penov režiserski i autorski stil traženja nekih obriša reda u totalnom haosu; i sav taj jed i muka i pizma što isijavaju između redova scenarija... Nkon svega toga i uprkos svemu tome - film vas ciljano ostavlja distanciranim, zaleđenim. Samo u prvim minutima nakratko zavarava da vas čeka avantura pravedničkog bjegunca iz zatvora. Film je, ipak, mnogo više - i život je više od toga.

Brando je bio savršen za rolu dugo učutkivanog šerifa, koji konačno vjeruje da se bori za nešto, za nekog, pa i sam... A Fonda u aferi sa tipom kojeg glumi **Džejms Foks**? Pa, potpuno uvjerljiva. U svakom momentu vjerujete tim ljubavnicima, shvatate zbog čega je to morao biti najbolji prijatelj njenog muža, zatvorenika.

A Redford? Njegov Baber Rivs je prosto savršen - u onoj mjeri u kojoj je malodušan, zbrkan i

zbunjen tim gradom, tom Amerikom i time što je ostalo od njihovih života. Bez obzira na to što je pobjegao, tamnica je za njega i sve van zatvora. U svijetu koji ne razumije, kojem ne pripada i u kom tumara poput mjesečara. I u kom, kuda god krenuo, na kraju grabi i ide kao jagnje na klanje. I ne može se reći da nema pokrića što se tako osjeća.

NJEGOŠEVA PUČINA

Pa opet, u tom i takvom filmu, u kojem jedan šerif i jedan sistem nemaju moć da sprovedu racionalnu pravdu onako suprotstavljeni ogoljenom, primordijalnom impulsu rulje - završnica ostaje bez oštrice. Na kraju Pen igru postavi i odigra tako da vam ne bude stalo! I kao da film, na tom autoputu pakla, u Teksasu kom savršeno pripada ona **Njegoševa** „Pučina je stoka jedna grdna - dobre duše tek kada joj rebra puču!“ - pred kraj ostane bez goriva.

Iako je film tada dočekivan kritičkim hvalospjevima, Pen je godinama kasnije o „The Chase“ govorio kao o iskustvu kroz koje

prođe svaki režiser kada mu se čini da ga je u filmu sve razočaralo. „Šteta, jer sve, svaki element tu je bio zalog - da je to stvarno mogao biti sjajan film“.

Pa opet, sasvim je dovoljno momenta koji „The Chase“ čine nezaboravnim za filmske slado-kusce. Bitanga onog Brigsa pečatno gleda dok mu govori: „O, sigurno si ti mnogo stvari odjednom, ali si isto i iskren čovjek“... I to u takvoj priči i takvom svijetu može biti samo poput proricanja propasti i katastrofe.

Svijet filma je ipak najljepši i najefektniji dok ga posmatramo Brandovim očima. Recimo, onda kada taj njegov šerif posjeti goru i dominantnu majku robijaškog odmetnika. I kojoj, čim mu vidi leđa, u pogledu uhvatimo goli očaj dok se pita šta je i kako kao roditelj promašila.

Stvarno: samo u tih 20 uvodnih minuta (svijest o bjekstvu, šerifova mala „istraga“, upoznavanje sa ključnim akterima dvije bračnice afere, svijest o izdaji, klasični nož u leđa i nagovještaj osвете) - Pen uspijeva da izgradi cijeli mikrokosmos. Onaj koji pulsira

od gnoja pokvarenog karaktera, ali ne samo jednog čovjeka - nego zajednice, kolektivne svijesti, cjeline.

DUBOKA KALJUGA

To što taj teret od silne malo-građanske pokvarenosti film ne može da izdrži do kraja - već je unaprijed jasno. Isto kao i to što unaprijed znate da će taj i takav šerif, taj Brando, izgubiti sve konce kontrole u gradu. I da će brane svega racionalnog, svih normi i pristojnosti, prosto pući pred onima spremnim da ubijaju i mrcvare te potpuno obične, nesnađene ljude. Te mjesečare svijeta čija je realnost tako nakazna - da jedino što mogu jeste da sneno tumaraju. U posljednjih 20 minuta „The Chase“ je duboka kaljuga; svi manje i više bitni likovi se, voljno ili ne, nalaze i valjaju u karakternom i bukvalnom smetlištu... U kom će prvo stradati onaj ljubavnik, u kom će jedan sin sa gnušanjem odbiti majkinu ponudu da mu ovog puta nađe „poštenog advokata“ - a presuda opaliti iz ruke jedne teturave pijanice. Takvi nikad ne promašuju...

Šest decenija nakon premijere, Arturu Penu ipak bi trebalo javiti: njegov „The Chase“ je savršena anamneza sociološki i sociopatski oboljelog grada. Hroničnog zapaljenja mjesta koje je oslikano možda malo previše holivudski, premalo suštinski „južnjački“ - ali iz kojeg je odlazak jedini spas i častan izbor.

Tako i odlazak Marlonovog šerifa na kraju djeluje kao nešto veće od poraza, kao odlazak iz moderne američke Sodome, za kojom se sigurno niko od tih likova neće osvrnuti... A Brando, Redford, Fonda i Duval ipak su znali da učine, da u to filmsko ogledalo pogledamo širom otvorenim očima, kao u sopstvenu sramotu.

imdb.com

Robert Duval u svijetu punom muke i pizme

Za Redforda, tamnica je i svijet izvan zatvora

imdb.com

Piše:
Stojan STAMENIĆ

O CRNOGORSKOM SLIKARU I REMEK-DJELU KOJE SU NA

ZONJIĆEVA „CRNK I SIMFONIJA ŽIV

Nakon godina neuspješnog traganja, Pariz je opet iskazao poštovanje prema Jovanu otkupivši 1956. za isti taj muzej drugu njegovu sliku. „Mrtvu prirodu u crnom okviru“ odabrao je direktor, slavni kritičar i romanopisac Žan Kasu

Znate li možda djelo crnogorskog slikara koje su nacisti pokupili iz Pariza, da se nikad više ne nađe? Ili da je isti taj u Parizu arheologiju studirao? I da ga je slikarstvo **Van Goga** privlačilo, pa je o njemu govorio kao o „umjetnosti slobodnog izraza i neobuzdane autorske strasti“? Zvala se „Crnkinja“; decenijama je bila jedino djelo jugoslovenske umjetnosti izloženo u pariskom Nacionalnom muzeju moderne umjetnosti (Musee National d'Art Moderne)!

Slikar je **Jovan Zonjić**; otac Radisav preselio mu se u Podgoricu iz Vasojevića i Andrijevice, pa na prijestonom Cetinju kafanu otvorio... Jovan, rođen 1907, diplomac Kraljevske umjetničke škole u Beogradu 1931.

Te iste 1931. našao se u Parizu i tamo ostao do 1939. godine. Kakvo je to vrijeme bilo: pored čuvene Škole lijepih umjetnosti (Ecole

des Beaux-Arts) upisao je i arheologiju, na Sorboni! Pa uz sve to umjetničku akademiju u Luvru... Pored Van Goga, prvo je **Sezana** kao uzor i fascinaciju isticao. Vi dječete lako sa njegovih slika kao što je „Pariski pejzaž na Seni“; to je **Sezan**. Ono „ne postoji linija,

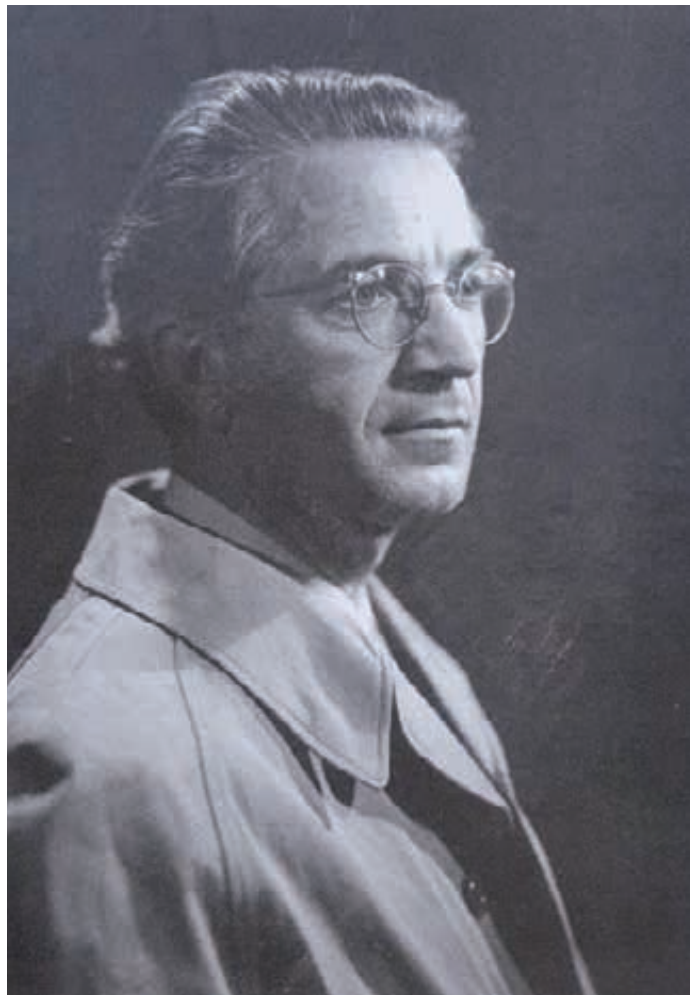
postoje samo kontrasti“. Pa zamislite samo mladog crnogorskog slikara, koji u tako važnim i magičnim tridesetim godinama za slikarstvo, sa svjetskim epicentrom u Parizu - slika djela imena poput „Orleanski drum“... Na samom vrelu avangardnog, smjelog, novog.

Daleko od toga da je cetinjsko dijete na pariskim akademijama bilo privilegovano. Za sliku „Fetija“ 1934. u jugoslovenskoj prijestonici dobija nagradu „Beograđani - beogradskim umetnicima“. I ta nagrada mu je pomogla da istraje u Parizu uprkos trodij nemaštini. Da ostane tamo

još pet godina, iako je, recimo, bio angažovan na uređenju unutrašnjosti Narodne skupštine Jugoslavije.

I eto nas kod priče koja će vam biti najinteresantnija: u martu 1939. na zvaničnoj Izložbi jugoslovenskih umjetnika u francuskoj prijestonici - Nacionalni muzej otkupio je Zonjićevu „Crnkinju“. Kakav uspjeh! Ipak, ni u kojem slučaju nesvakidašnji: o Jovanu i njegovim slikama tih godina pisali su kritičari na stranicama časopisa poput „Beaux Arts“ i „Kotidijen“.

mladberana.me

Jovan, velikan naše umjetnosti

canupub.me

„Mrtva priroda sa satom“

ACISTI UKRALI IZ PARISKOG MUZEJA

KINJA VOTA

Iste 1939, na znak prvih zloko-
bnih truba svjetskog rata, u Jugoslaviju
se vratio, ali to nije bio kraj pa-
riske priče. Njemačka okupaci-
ja uslijedila je godinu kasnije.
Naravno da je nacističkim leži-
narima, naročito onim sa nju-
hom za vrijedno, posebno inte-
resantan bio Nacionalni muzej
moderne umjetnosti.

Francuzi su godinama govorili:
nacisti su odatle pokupili sve
što im je djelovalo bitno. Tada
je ukradena i Zonjićeva „Crnki-
nja“. Nikad nije pronađena; tek
mnogo decenija kasnije, u jed-
nom od podrumskih spratova,
direktorka Kulturnog centra Ju-
goslavije u Parizu **Branka Bo-
gavac** slučajno je našla - jednu
njenu reprodukciju. Dragocjeno,
da sad znamo kako je remek-dje-
lo izgledalo.

Nakon oslobođenja i godina ne-
uspješnog traganja za „Crnki-
njom“, Parižani su ipak i opet
iskazali poštovanje Jovanu otku-
pivši 1956, za isti taj muzej, drugu
njegovu sliku. „Mrtvu prirodu u
crnom okviru“ odabrao je tadaš-
nji direktor, slavni kritičar um-
jetnosti i izuzetni romanopisac
Žan Kasu.

U Jovanovom životu nije posto-
jalo ništa pompezno ili gizdavo,
kao što bi taj blistavi Pariz i nje-
gov uspjeh tamo možda sugerisali.
Tokom Drugog svjetskog rata
nije mrdnuo iz Jugoslavije; na
Cetinju, potom u Ljubljani, bio je
ilegalno saradnik partizanskog
pokreta.

I gdje je Crna Gora u svemu to-
me? U slikama „Riječki grad“,
„Sveti Stefan“, „Skadarsko jeze-
ro“, „Put kroz Crnu Goru“ - pa još
više u momentima kada se bavio
jasnom socijalnom tematikom i

radničkom, težačkom mukom
(„Pad sa skele“, „Gladni“) ... I u
„Kolu“, razigranom i nasmija-
nom, spram sve one „diskretne
gracioznosti“ kojim je odisalo
njegovo slikarstvo.

Zonjić je crnogorske pejzaže opi-
sivao kao „djevičanski čiste koli-
ko i surove“. Pa je pisao i o nekoj
„simfoniji života od dva neraz-
dvojna elementa crnogorskog
predjela“ misleći, naravno, na
kamen i na čovjeka.

Veliki slikar nije dočekao dubo-
ku starost; u Beogradu je premi-
nuo krajem 1961, a pedesete su
godine njegovih sjajnih izložbi
i prepoznavanja u nekim uda-
ljenim i sasvim egzotičnim mje-
stima. Pa je Zonjić, recimo, sa-
mostalne izložbe imao i u Palati
libanskog nacionalnog UNESCO
komiteta u Bejrutu, sredinom
pedesetih. U približno istom
periodu - i u sirijskom glavnom
gradu Damasku.

Posebno su interesantne nje-
gove ratne slike. U skučenosti,
izolaciji, tjeskobi koja isijava
iz remek-djela „Crveni atelje“
(1940) ... U istom periodu na-
stala je i ta briljantna „Mrtva
priroda sa satom“. Autor, koji je
u najopasnijem vremenu vrlo
delikatno i suptilno tražio način
da se iskaže, stavom i protestom
kao slikar - nakon oslobođenja
sasvim je prodisao. I radio pored
slike i ilustracije, pisao sasvim
dobru poeziju...

O Zonjićevim slikama govorili
su i pisali kao o djelima „prigu-
šene poetike i muzikalne note“.
Takav je autor, naravno, bio ne-
sklon radikalnim zaokretima
u metodu ili tehnici. Kretao se
vrlo strogo u okviru kanona u
koji je vjerovao i kom je pripa-
dalo. I odatle pronalazio, za se-
be, sasvim jedinstvenu raskoš,
nove ideje, efekte. Nove načine
komunikacije.

Pa da vidite samo Crnogorce i
Jugoslovane u njegovom „Ko-
lu“ (1934); da vidite i „Terasu“
(1937) ili „Zapregu“ (1937) ... Pa
ćete lako shvatiti, koliko je u tim
potezima ritma i meke melodi-
ke. Da ne vjerujete, da je to slikar
i karakter sa našeg gluvog
kamenja - koji je, tamo u Parizu,
ipak za sebe i za slikarstvo na-
šao poseban ples i igru. Pa vam

Zonjićev zauvijek izgubljeni masterpis otuđen u Parizu

„Kolo“

Jovanov „Riječki grad“ (eno ga u
Narodnom muzeju na Cetinju)
otkrije i drugačije lice tradicio-
nalne Crne Gore; umiveno i me-
ko poput tek uobličene gline ili
svijeta u svom šestom danu po-
stojanja.

Tu negdje je i odgovor na pitanje
zbog čega su nacisti iz pariskog
muzeja uzeli njegovu sliku, da
se nikad više ne pronađe. I ka-
kva je to simfonija života, koju je
Jovan Zonjić pominjao govoreći
o crnogorskim pejzažima. ■

J. R. AUGUST

DEEP WATERS

Kada je Nikola Vranić/ J. R. August, zablistao izuzetnim debijem „Dangerous Waters“ (2019) - o njemu smo pisali kao o najboljem regionalnom muzičkom proizvodu, kojim se možemo pred svijetom zoriti.

Folk-roker za klavirom, tip iz bajkovitog Zaboka u Zagorju – nije se osvrtao za hvalospjevima, silnim nagradama i „Porinima“, čak ni za *hajpom* (alo, i slavna londonska Coldplay ekipa govorila je o njegovoj muzici!), nego je jednostavno pratio neki svoj životni i autorski tempo.

Povratnički album „Deep Waters“ je, ukratko, za komad bolji od „Still Waters“ (2022) - i može da stane rame uz rame onom čudu od debija. Iskorak od folk-roka i amerikanke je, recimo, napravljen diskretno i tako da stilski

zvuči malo modernije i aktuelnije... A tematski - Nikola je duboko i lično upitan nad vjerom i šta mu ona znači. I tu sebe apsolutno ne šteti, pa je ova ploča i meditativno putovanje i oličenje smjelosti da se suptilno razapne o klavirske dirke.

Sa jedne strane, lako je upirati prstom u momente koji najjače sjaje: „The Exorcist“, „My Daisy“ i „I Need You“. Tih dvadesetak minuta nudi raznovrsnu raskoš, bez bilo kakve predvidivosti ili suludo utrošenih sekundi.

Nikola kormilari savršeno lako i radosno; toliko je tu štosa i životne radosti, ali i inteligentno i karakterni spakovane istine... Da biste ga lako mogli zamisliti kao vođu neke februarske „Mardi Gras“ trupe u Nju Orleansu! Čim čujete ovu muziku biće vam jasno u kojoj mjeri mu takvo okruženje pripada.

U drugoj polovini albuma, od „Happen to Things“ do završnice „Hold On“, Nikola je više u introspekciji i lutanju svijesti koje čak naginje eksperimentu od sna... Dok je sami finiš ciljano tenzičan, momenat koji nikako nije zatvorena knjiga - već raskrsnica koja nudi nove (muzičke i životne) prilike.

To je i Nikolin залог da se neće od pozornice, javnosti i tuđih pogleda kriti; za autorstvo koje mu tako dobro ide i u kom je liga za sebe. Novi album je iskorak iz kog se očitava i lično sazrijevanje - i veliki je gušt pratiti ovu karijeru.

S. S.

spotify.com

ARI LENNOX

VACANCY

Kako fino klizi r'n'b ka modernom soulu, onako kako ga diše Ari Lenoks. I kako je dobro to što cura iz Vašingtona istražava sa malo tradicionalnijim formama, pružajući tom zvuku nostalgije devedesetih - mnogo savremenije ruho.

Pjesme sa njene treće ploče „Vacancy“ sigurno će (već o tome i svjedočimo) dotaći najširi horizont planetarne publike. Ari je sada mnogo karakterni ekspresivnija. Kao da je, u međuvremenu, negdje pronašla sebe - što je bila i tema vrlo introspektivnog projekta „age/sex/location“ (2022), fokusiranog na lični razvoj i odrastanje.

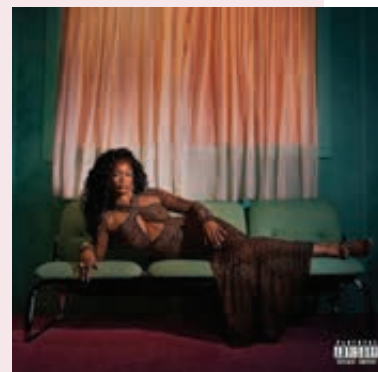
E pa, sada je to već osoba čiji stavovi djeluju formirano, kojih se ne libi; koja je razigrana i pred totalnim neznancima i spremna da se drugima i cijelom svijetu smije glasno i u brk. I da, koja poručuje da jasno zna šta želi od veze, od ljubavi, od intime. Kad čujete to „Oh baby, I want to fill this vacancy“ u naslovnoj pjesmi, pa „Flip me and fold me - love how you roll me“ u „Pretzel“ - biće vam već jasno na kom terenu se nalazite.

Ari je osoba čije je lično oslobađanje zarazno. I kada frustraciju iz odnosa sa potencijalnim romantičnim partnerom pretvori u komediju „Horoscope“ (kakav štos na račun nekog važnog ko „put the ho into horoscope“!), bićete već sasvim ozareni. I znaćete tačno zbog čega i čega.

Čak i kada sve to zazvuči malo *corny*, kad je suviše na tragu nekih muzičkih uzora od prije četvrt vijeka koje ćete lako prepoznavati - Ari (pravo ime Kortni Šanejd Salter, šta joj bi da traži alter-ego) će to spakovati kao dobru i slatku foru na svoj način. U takvoj igri, objektivni višak su samo momenti poput „Soft Girl Era“ u kojima slavi ženstvenost i samosvjesnost tamnopute žene. Iako tu ima radijski hit u rukavu - na tom terenu i nije ništa novo i autentično rekla.

Ipak, kada vas „Vacancy“ vodi na teren svega onoga što joj je seksi, što je topi i razbuđuje - Ari Lenoks to čini sa mnogo melodičnog instinkta, sa lakoćom humora i dijeljenja. I sasvim lako ruši vaše zidove, da prihvatite ono što želi da podijeli. A tu negdje je i r'n'b suština koju često zaboravljamo u savremenoj muzičkoj eri.

S. S.

amazon.com

Glavni događaji festivala „Kinoteka“ posvećeni su Andžeju Vajdi i Kšištofu Kješlovskom, ali veliku pažnju privlače i savremeni autori poput Jana Komase, koji u Londonu predstavlja komediju „Good Boy“ i politički triler „Anniversary“

kinoteka.org.uk

Dvadeset i četvrto izdanje Poljskog filmskog festivala „Kinoteka“ još jednom potvrđuje status jedne od najinteresantnijih manifestacija u Londonu. Program, koji će trajati do 29. marta, donijeće bogat pregled savremenih i klasičnih filmova u produkciji Poljske, uključujući i veliku retrospektivu filmskog opusa **Andžeja Vajde**, te specijalan omaž velikanu **Kšištofu Kješlovskom**.

Festival, koji organizuje Poljski kulturni institut u Londonu, nastavlja tradiciju uspješnog povezivanja britanske i poljske publike, nudeći prostor za kulturnu razmjenu, dijalog i otkrivanje novih filmskih perspektiva. Publika neće imati priliku samo da pogleda niz nagrađivanih filmova, nego i da čuje uživo brojne poljske autore, te da istraži bogatu istoriju kinematografije ove zemlje kroz pažljivo osmišljene programe.

Naslovi koji se čekaju sa najvećim nestrpljenjem stižu iz kuhinje savremenih autora poput **Jana Komase**, koji u Londonu predstavlja dva vrlo zanimljiva naslova iz 2025. – crnu komediju „Good Boy“ i politički triler „Anniversary“.

U ovogodišnjem programu jedna od nezaobilaznih je i **Agnješka Holand** sa biografskom dramom „Franz“ o velikom **Kafki**. No, to su samo neki od modernih naslova koji su našli mjesto u programu „Konoteke“ potvrđujući da poljska kinematografija

Kadar iz masterpisa „Ashes and Diamonds“

ostaje snažna, inovativna i međunarodno relevantna.

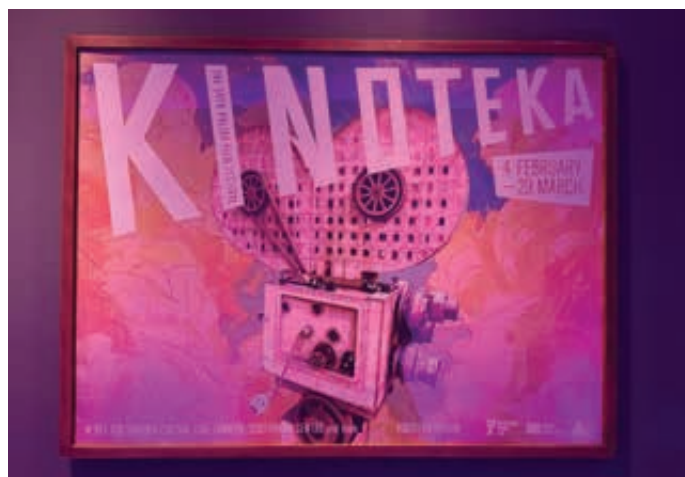
Filmofile u Londonu trenutno najviše zanima centralni događaj festivala „Kinoteka“ – program „Portreti istorije i humanosti“ posvećen Andžeju Vajdi. Velika retrospektiva radova jednog od najuticajnijih režisera 20. vijeka organizuje se povodom obilježavanja 100 godina od njegovog rođenja. U sklopu programa biće prikazani, između ostalih, takozvana „Trilogija solidarnosti“, ali i ratne drame poput „Ashes and Diamonds“ (1958). I to je sjajna odluka – jer Vajdina djela, poznata po snažnim moralnim i političkim elementima, postaju sve značajnija u doba sve jačih globalnih previranja.

Osim na Vajdine filmove, posjetioци festivala imaju priliku da se osvrnu i na opus Kšištofa

DIJAMANTI POLJSKOG FILMA

Specijalan program posvećen velikom Kšištofu Kješlovskom

Plakat festivala idealnog za doba političkih previranja

Kješlovskog u okviru specijalnog programa koji se organizuje povodom obilježavanja tri decenije od njegove smrti. Uz rane kratkometražne dokumentarce i kultne igrane filmove, moći će

da iskuse i instalaciju vještačke inteligencije „Call Kieslowski“ koja reprodukuje intervju s autorom, te tako omogućuje i direktan razgovor sa publikom.

Leila MURSELJEVIĆ

URBAN DIAMOND

m:tel

PROMO CIJENA

55,00€

~~75,90€~~

UŠTEDI DO

500€

BIRAJ KVALITET, PLATI MANJE!

ISKORISTI SVOJ PREMIUM TRENUTAK I UĐI
SA STILOM U NOVU GODINU

SAMSUNG GALAXY Z FLIP 7 FE | SAMSUNG GALAXY Z FLIP 7 | SAMSUNG GALAXY S25+ | SAMSUNG GALAXY S25
SAMSUNG GALAXY S25 ULTRA | SAMSUNG GALAXY S25 EDGE | SAMSUNG GALAXY S25 FE | SAMSUNG GALAXY Z FOLD 7

Ponuda važi uz ugovor na 24 mjeseca. Fotografije uređaja ne moraju odgovarati originalu.

Imate prijatelje?

www.mtel.hr | Info tlin: 1900